

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2021/421000078329

INVESTIČNÉ ŽIVOTNÉ POISTENIE A JEHO ZOBRAZENIE
V ÚČTOVNÍCTVE KOMERČNEJ POISŤOVNE

Diplomová práca

2021

Bc. Ivana Pavelková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2021/421000078329

INVESTIČNÉ ŽIVOTNÉ POISTENIE A JEHO ZOBRAZENIE
V ÚČTOVNÍCTVE KOMERČNEJ POISŤOVNE

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhászová PhD.

Bratislava 2021

Bc. Ivana Pavelková

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Ivana Pavelková
Študijný program: účtovníctvo a audítorstvo (Jednoodborové štúdium, inžiniersky II. st., denná forma)
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Typ záverečnej práce: Inžinierska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Investičné životné poistenie a jeho zobrazenie v účtovníctve komerčnej poisťovne

Anotácia: Diplomant spracuje účtovné zobrazenie investičného životného poistenia na príklade vybranej poisťovne, vrátane účtovného zobrazenia prostriedkov technických rezerv súvisiacich s týmto druhom poistenia. Na spracovanie témy sa predpokladá, že študent má absolvovanú prax v komerčnej poisťovni.

Vedúci: doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhászová, PhD.
Katedra: KÚA FHI - Katedra účtovníctva a audítorstva FHI
Dátum zadania: 11.10.2019

Dátum schválenia: 03.11.2019
prof. Ing. Miloš Tumpach, PhD.
vedúci katedry

ABSTRAKT

PAVELKOVÁ, Ivana: *Investičné životné poistenie a jeho zobrazenie v účtovníctve komerčnej poisťovne*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhászová PhD. – Bratislava: FHI EU, 2021, 70 s.

Cieľom diplomovej práce je uskutočnenie analýzy investičného životného poistenia prostredníctvom analýzy konkrétneho produktu investičného životného poistenia v komerčnej poisťovni. Analýzou poistného produktu práca vysvetľuje procesy, ktoré prebiehajú v účtovníctve komerčnej poisťovne.

Práca je rozdelená na tri kapitoly. Prvá kapitola sa venuje komerčným poisťovniam a rizikám, historickému vývoju poistenia, teoretickému základu životného poistenia s dôrazom na investičné životné poistenie a v súvislosti s ním vytvárané technické rezervy. Druhá časť je zameraná na vysvetlenie hlavného cieľa práce prostredníctvom čiastkových cieľov a metódami použitými pri vypracovaní záverečnej práce. Záverečná kapitola je zameraná na spôsob účtovania a vykazovania konkrétneho produktu investičného životného poistenia v podmienkach komerčnej poisťovne.

Kľúčové slová:

investičné životné poistenie, technické rezervy, účtovanie v poisťovni

ABSTRACT

PAVELKOVÁ, Ivana: *Investment life insurance and its representation in the accounting of a commercial insurance company*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accountancy and Auditing. – Tutor: doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhászová PhD. – Bratislava: FHI EU, 2021, 70 p.

The main goal of the thesis is to analyse investment life insurance through analysis of particular investment life insurance product in commercial insurance company. By analysing the investment life insurance product, the thesis explains the processes that are enacted in the accounting of the commercial insurance company.

The thesis is divided into three chapters. The first chapter identifies commercial insurance companies and its risks, historical development of insurance, theoretical basis of life insurance with specific focus on investment life insurance and resulting technical provisions. The second chapter explains the main goal of the thesis through its partial goals and methods used in the elaboration of the thesis. The final chapter deals with the accounting and reporting of particular investment life insurance product in the commercial insurance company.

Key words:

investment life insurance, technical provisions, accounting in insurance company

OBSAH

Úvod.....	5
1 Súčasný stav riešenej problematiky.....	6
1.1 Vymedzenie poisťovníctva.....	6
1.1.1 Poisťovňa a riziká.....	7
1.1.1 Poistný trh	11
1.2 Životné poistenie a jeho odvetvia	13
1.2.1 Životné poistenie a pripoistenia	13
1.2.2 Vývoj životného poistenia	18
1.3 Investičné životné poistenie	19
1.3.1 Charakteristika investičného životného poistenia	19
1.3.2 Faktory ovplyvňujúce investičné životné poistenie.....	25
1.4 Technické rezervy poisťovne.....	26
1.4.1 Vymedzenie a význam technických rezerv	27
1.4.2 Technické rezervy vyplývajúce z investičného životného poistenia.....	29
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	31
3 Výsledky práce a diskusia.....	33
3.1 Wüstenrot poisťovňa, a. s.	33
3.1.1 Investičné životné poistenie pre zdravie a dôchodok W-pohode	34
3.1.2 Klasifikácia zmlúv investičného životného poistenia.....	39
3.2 Účtovanie investičného životného poistenia vo Wüstenrot poisťovni, a.s.	40
3.2.1 Vznik poistnej zmluvy	41
3.2.2 Storno poistnej zmluvy.....	46
3.2.3 Investovanie finančných prostriedkov	50
3.2.4 Technické rezervy	52
3.2.5 Poistné plnenie a zánik poistnej zmluvy	60
3.3 Vykazovanie investičného životného poistenia vo Wüstenrot poisťovni, a.s.	63
Záver.....	66
Zoznam použitej literatúry	68
Príloha	70

Úvod

Poistovníctvo predstavuje dôležitú súčasť finančného trhu v každej národnej ekonomike. Aj v dnešnej dobe prechádzajú všetky jeho odvetvia neustálym vývojom. Poistovníctvo má v prípade výskytu neočakávanej udalosti priamy vplyv na životnú úroveň obyvateľov. Životné poistenie sa prostredníctvom svojich poistných odvetví a ich produktov snaží o zabezpečenie životnej úrovne obyvateľov, ktorá bude rovnaká ako ich životná úroveň pred výskytom neočakávanej udalosti. Produkty životného poistenia poskytujú poisteným ochranu pred finančnými stratami spôsobenými náhodnými udalosťami.

Cieľom niektorých poistných produktov však nie je len poskytnutie poistnej ochrany, ale aj umožnenie sporenia peňažných prostriedkov a možnosť dosiahnutia vyšších výnosov prostredníctvom investovania týchto prostriedkov. Týmto produktom je produkt investičného životného poistenia. Ide o jeden z najnovších produktov životného poistenia, ktorý je v Slovenskej republike ešte pomerne neznámy. Aktuálne je lídrom pri výbere životného poistenia rizikové životné poistenie. Investičné životné poistenie môže potenciálnych klientov zaujať možnosťou dosahovania vyšších výnosov ako v prípade iných životných poistení.

Cieľom diplomovej práce je uskutočnenie analýzy investičného životného poistenia prostredníctvom analýzy konkrétneho produktu investičného životného poistenia v komerčnej poisťovni. Práca definuje teoretické základy poisťovníctva, životného poistenia, a zameriava sa na investičné životné poistenie a s ním súvisiace technické rezervy. Práca predkladá jeden zo spôsobov účtovania produktu investičného životného poistenia v komerčnej poisťovni a vysvetľuje jeho vykazovanie v účtovnej závierke poisťovne. Práca sa zároveň snaží o vysvetlenie princípov fungovania investičného životného poistenia s cieľom dostať poistný produkt do povedomia verejnosti a vysvetliť ako jeho výhody, tak aj riziká, ktoré sú s ním spojené.

1 Súčasný stav riešenej problematiky

V každej trhovej ekonomike je poisťovníctvo chápané ako neoddeliteľná súčasť finančného trhu. Kumuluje v ňom veľké množstvo finančných prostriedkov a inštitúcie, ktoré ich spravujú, majú významné postavenie na finančnom trhu. Poisťovníctvo, ako ho poznáme dnes, je výsledkom dlhodobých procesov a neustále prechádza vývojom. Všetky jeho subjekty sa musia prispôbovať meniacim podmienkam – konkurencii, legislatíve.

Meniace sa podmienky na trhu poisťovníctva ovplyvňujú aj ponuku a dopyt po investičnom životnom poistení. Ide o najmladší, neustále sa rozvíjajúci poistný produkt. Ostatné poistné produkty životného poistenia sa využívajú desiatky rokov, preto ich väčšinou verejnosti nie je potrebné bližšie predstavovať. Investičné životné poistenie je však medzi nami krátko, a na zvýšenie dopytu po ňom je potrebné vysvetliť jeho fungovanie. Dôležité je vysvetliť nielen princíp fungovania, ale aj riziko, ktoré je s ním spojené, a definovať jeho výhody oproti ostatným druhom životného poistenia.

1.1 Vymedzenie poisťovníctva

Poisťovníctvo je odvetvím ekonomiky, ktoré sa zaoberá nielen poisťovacou, ale aj zaistovacou a sprostredkovateľskou činnosťou a predstavuje dôležitú súčasť finančného trhu. Komerčné odvetvie poisťovníctva sa sústreďuje na poskytovanie poistnej ochrany jednotlivcom prostredníctvom systému súkromných poisťovní. Súkromné poisťovne predstavujú doplnok k primárnemu systému sociálneho zabezpečenia garantovaného štátom – dopĺňajú sociálne a zdravotné poistenie poskytovaním zväčša dobrovoľného poistenia. Hlavnou úlohou poisťovníctva je vytváranie takého systému poistnej ochrany, ktorý zabezpečuje poisteným subjektom finančné kompenzácie za ujmy spôsobené na ich majetku, zdraví alebo živote – zabezpečuje finančné krytie poistného rizika. Poistné riziko je možnosť vzniku náhodnej udalosti ustanovujúca poisťovňu povinnosť vyplatenia poistného plnenia klientovi. Systém poistnej ochrany týmto stabilizuje ekonomickú úroveň účtovných jednotiek a životnú úroveň obyvateľov v prípade neočakávanej udalosti. Každá zmena ekonomickej alebo životnej úrovne má bezprostredný vplyv na poistenie.

1.1.1 Poist'ovňa a riziká

Poist'ovňou je subjekt, ktorému Národná banka Slovenska ako orgán dohľadu udelila licenciu na poskytovanie poistenia. Zákon č. 39/2015 Z. z. o poist'ovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o poist'ovníctve“) definuje poist'ovňu nasledovne: „Poist'ovňa je právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky, ktorá vykonáva poist'ovaciu činnosť na základe povolenia na vykonávanie poist'ovacej činnosti udeleného Národnou bankou Slovenska v konaní podľa osobitného predpisu.“ Poist'ovňa musí byť vždy akciovou alebo európskou spoločnosťou, a jej obchodné meno musí obsahovať slovo poist'ovňa, alebo jeho zahraničný preklad. Napriek špecifickým podmienkam vzniku a fungovania poist'ovní sú súkromné poist'ovne stále podnikateľské subjekty, ktorých cieľom je dosiahnutie zisku. Činnosť poist'ovne preto nie je sústredená len na poskytovanie poistnej ochrany, ale aj na akumuláciu dočasne voľných peňažných prostriedkov z technických rezerv a ich efektívne investovanie s cieľom ich čo najväčšieho zhodnotenia.

Hodnota poist'ovní a poistenia v spoločnosti je často podceňovaná. Práve existencia poistenia podnecuje ľudí k rôznym aktivitám, ktoré sa spájajú s určitou mierou rizika – napríklad podnikanie. Veľké množstvo ľudí by neistota spojená s rizikom od týchto aktivít odradila. Týmto spôsobom poistenie prispieva k rastu ekonomickej úrovne v danej krajine. Poist'ovne na seba za poplatok alebo poistné toto riziko prenášajú. Jednotlivci môžu za vopred známu sumu preniesť riziko veľkej straty na poist'ovňu, a vyhnúť sa tak v prípade neočakávanej situácie výdavkom, ktorých výška nie je vopred známa. Riziko je poist'ovňou následne rozložené. Jeho rozloženie spočíva v spoločnom zdieľaní rizika medzi veľkým množstvom poistených subjektov. Rozloženie rizika medzi viacero poistených je kľúčom k zvládnutiu neočakávanej situácie, ktorá by pre jednotlivca bola finančne neúnosná.

Produkty poistenia sa medzi rôznymi poist'ovňami líšia v rôznych parametroch, no poistné vzťahy sa vždy zakladajú na rovnakých princípoch. Uplatňuje sa princíp solidarity – technické rezervy vytvorené z inkasovaného poistného slúžia na krytie finančných strát len u tých poistených, u ktorých došlo k poistnej udalosti.

Na zaručenie efektivity poistenia je nutné, aby existovalo veľké množstvo podobných rizík. Poistenie veľmi zriedkavých rizík je v teoretickej rovine možné, ale nebude možné rozloženie tohto rizika. Suma plateného poistného by mohla byť veľmi vysoká,

a uzavretie takejto poistnej zmluvy by nespĺňalo účel poistenia a bolo neefektívne. Aby riziko bolo možné poistiť, musia byť splnené konkrétne podmienky ¹:

1. *Riziko je možné definovať* – jednoznačne musia byť charakterizované udalosti, ktorých sa poistná zmluva týka. Presná charakteristika rizík a udalostí obsiahnutých v zmluve by mala v prípade vzniku neočakávanej situácie zabrániť sporom o tom, či je vzniknutá situácia poistnou udalosťou. Tiež sa musí dať určiť výška možnej straty.
2. *Riziko je náhodné* – vznik nepriaznivej situácie je nepredvídateľný. Nie je jasné, či táto situácia nastane, ani kedy nastane. Výnimkou je životné poistenie, pri ktorom je smrť ako poistná udalosť istá, ale čas kedy nastane je neznámy.
3. *Pre riziko musí byť možné vypočítať primeranú výšku poistného a pravdepodobnosť jeho výskytu* – poistné musí byť suma, ktorú je poistený ochotný platiť a zároveň musí byť výška poistného dostatočná na krytie rizík, ktoré na seba preniesla poisťovňa. Skúma sa frekvencia výskytu podobnej udalosti v minulosti a priemerná výška škody.
4. *Riziko, že nastanú veľké straty nesmie byť príliš vysoké* – poisťovňa musí byť schopná finančne zniesť stratu, ktorá je spôsobená náhodou udalosťou.
5. *Poistné plnenie slúži len ako finančná kompenzácia škôd* – poistenie má byť len vo forme odškodnenia poškodeného. Ak by sa na poistení dalo zarábať, mohol by sa poistený vedome vystavovať situáciám, pri ktorých je pravdepodobnosť vzniku náhodnej udalosti vyššia, s cieľom dostať finančnú kompenzáciu.

Aby mohla poisťovňa riadiť riziká musí ich najskôr identifikovať. Každá poisťovňa má svoj systém spoznávania rizík, ktoré na ňu pôsobia. Po ich definovaní sú riziká hodnotené, riadené a eliminované. Časť rizík, ktoré na poisťovňu vplyvajú, vychádzajú z definície poisťovne ako podnikateľského subjektu. Tieto riziká ovplyvňujú do istej miery aj všetky ostatné podnikateľské subjekty na trhu. Sú to riziká súvisiace s nevhodným výberom oblasti podnikania, s meniacimi sa zákonmi, ktoré môžu výrazne ovplyvniť podnikateľskú činnosť, alebo riziká súvisiace so zlyhaním ľudského faktora vo vnútorných procesoch. Druhú časť rizík, ktorými je poisťovňa ovplyvňovaná a sú pre ňu špecifické, tvorí:

¹ ŽÁKOVÁ, Jozefína. *Ako funguje poisťovníctvo* [elektronický zdroj]. 1. vyd. Bratislava: Slovenská asociácia poisťovní, 2012. 23 s. Dostupné na: https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000045011/21025%20IE%20Ako%20funguje%20poistovnictvo.pdf

1. trhové,
2. úverové,
3. riziko investičného portfólia,
4. poistno-technické riziko,
5. riziko insolventnosti,
6. riziko likvidity.

„*Trhové riziko* je možnosť straty v dôsledku zmien hodnoty či ceny aktív v dôsledku fluktuácie úrokových mier, zmien devízových kurzov cien akcií, či iných komodít.“² Riziko je teda viazané k investíciám na finančných trhoch.

Úverové riziko vyjadruje potenciálnu možnosť nedodržania doby splatnosti finančného záväzku dlžníka voči poisťovni, ktorá bola dohodnutá v poistnej zmluve. Riziko sa nemusí prejavovať len vo vzťahu poisťovňa-poistený, ale taktiež vo vzťahu poisťovne a zaistovne.

Riziko investičného portfólia je možné znížiť správnou kombináciou zvolených investícií na finančných trhoch. V ideálnom prípade má poisťovňa vybrať také investície, ktoré ponúkajú najvyššiu možnú mieru bezpečnosti a výnosnosti pri únosnom, relatívne nízkom riziku.

„*Poistno-technické riziko* je možnosť vzniku kladnej alebo zápornej odchýlky od poisťovňou vypočítaných úplných vlastných nákladov poisťovne.“³ Napriek tomu, že poisťovňa podrobne analyzuje pravdepodobnosť a čas vzniku poistnej udalosti, ako aj výšku poistného plnenia, stále existuje riziko, že skutočnosť neprebehne tak, ako poisťovňa predpokladala. Preto môže nastať udalosť, kedy frekvencia poistného plnenia, jeho výška alebo čas jeho vyplatenia zastihne poisťovňu finančne nepripravenú.

Riziko insolventnosti vyjadruje neschopnosť poisťovne splácať svoje dlhodobé záväzky, pričom táto neschopnosť môže byť dočasná alebo trvalá. Riziko nastáva z dôvodu nesprávnej štruktúry zložiek majetku, ktorý nestačí na finančné krytie záväzkov. Za účelom identifikovania a analýzy tohto rizika je každá poisťovňa povinná pravidelne vypracovávať správu o vlastnom posúdení rizika a solventnosti (ORSA), ktoré následne predkladá Národnej banke Slovenska.

Riziko likvidity predstavuje riziko, že v istom okamihu poisťovňa nebude mať dostatočné množstvo peňažných prostriedkov potrebných na splatenie v tom čase splatných záväzkov

² MAJTÁNOVÁ, Anna, Jaroslav DAŇHEL, Eva DUCHÁČKOVÁ a Eva KAFKOVÁ. *Poistovníctvo: Pojišťovníctví : teorie a praxe : teória a prax*. Praha: Ekopress, 2006, s. 26. ISBN 80-86929-19-1.

³ MAJTÁNOVÁ, Anna, Jaroslav DAŇHEL, Eva DUCHÁČKOVÁ a Eva KAFKOVÁ. *Poistovníctvo: Pojišťovníctví : teorie a praxe : teória a prax*. Praha: Ekopress, 2006, s. 27. ISBN 80-86929-19-1.

zo zmlúv. Zníženie tohto rizika môže poisťovňa dosiahnuť aj držaním likvidného finančného majetku, ktorý by bolo v prípade potreby možné v krátkom čase speňažiť.

Riziko predstavuje možnosť, že sa skutočný výsledok bude líšiť od očakávaného, pričom tento rozdiel môže byť pozitívny aj negatívny. Keďže poisťovňa kryje možnosť vzniku straty, poisťovníctvo sa zaoberá len negatívnou odchýlkou skutočného od predpokladaného stavu – takzvaným *čistým rizikom*. Na poistenie čistého rizika musí mať poisťovňa disponovať dostatočným množstvom relevantných údajov z minulosti – pravdepodobnosť výskytu rizika, výšku priemerného poistného plnenia alebo najvyššie vyplatené poistné plnenie. Čisté riziko má dve zložky: objektívnu a subjektívnu. Objektívna zložka sa týka udalostí, ktoré nevieme ovplyvniť. Subjektívna časť rizika je ovplyvňovaná ľuďmi a ich činnosťou.

Poisťovne majú na riadenie rizika často celé oddelenia, ktoré sú známejšie pod anglickým názvom „*risk management*“. Tieto oddelenia zohrávajú kľúčovú rolu v poisťovniach. Predstavenstvo poisťovne je ako najvyšší orgán poisťovne týmito oddeleniami pravidelne informované o rizikách, ktorým je poisťovňa vystavená, o efektívnosti systému ich riadenia, ale aj o možných inováciách v oblasti riadenia rizík. Napriek existencii oddelení riadenia rizík, je ich skutočné riadenie zodpovednosťou predstavenstva, ktoré je povinné určiť konkrétneho člena predstavenstva zodpovedného za kontrolu systému riadenia rizík.

„Riadením rizík sa rozumie predchádzanie možným stratám včasnou a primeranou identifikáciou rizík, meraním veľkosti rizík, sledovaním rizík a ich veľkosti a zmierňovaním veľkosti rizík.“⁴ Na to, aby mohlo byť riziko riadené, je potrebné ho zmerať. Riziko je merané buď stanoveným vzorcom, alebo si môže poisťovňa vytvoriť vlastný spôsob výpočtu. Pri meraní rizika sa skúma výška rizikového kapitálu, ktorá závisí od prípadného budúceho negatívneho vývoja. Úplný rizikový profil obsahuje určené kategórie rizík a tiež riziká, ktoré sú do týchto kategórií zatriedené. Zároveň určuje kapitálovú požiadavku na solventnosť poisťovne. Po poznaní rizikového profilu si poisťovňa musí stanoviť svoj rizikový apetít – teda určiť hranicu, po ktorú bude schopná tolerovať odklony od vopred stanoveného cieľa. Ku každému riziku pôsobiacemu na poisťovňu musí byť poisťovňa schopná zaujať postoj. Vo všeobecnosti poznáme tri úrovne rizika:

⁴ MELUCHOVÁ, Jitka. *Účtovníctvo a výkazníctvo poisťovní podľa IFRS a Solventnosti II*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 30. [19,6 AH]. ISBN 978-80-7598-637-5.

- „akceptovateľné riziko,
- podmiennečne akceptovateľné riziko,
- neakceptovateľné riziko.“⁵

Po vykonaní správnej identifikácie, merania, a riadenia rizika, je potrebné dbať aj na správne vykázanie informácií, ktoré sa týkajú rizík. Účtovná závierka poisťovne je v rôznych ohľadoch odlišná od závierky iných účtovných jednotiek, pričom jedným z dôvodov je práve povinnosť vykazovať riziká. Správne vykázanie rizík zabezpečuje *systém správy a riadenia*, ktorý musí povinne fungovať v každej poisťovni.

1.1.1 Poistný trh

Poistný trh je v každej trhovej ekonomike veľmi dôležitá súčasť finančného trhu. Je to trh, na ktorom sa stretáva dopyt a ponuka po poistnej ochrane výsledkom čoho je kúpa alebo predaj poistenia. Na poistnom trhu sa stretávajú rôzne subjekty. Na jednej strane sú to poisťovne, zaistovne a rôzni sprostredkovatelia, na druhej strane klienti predstavujúci dopyt. Tretiu zložku predstavuje orgán dohľadu. Poistný trh podlieha náročnej legislatíve a zároveň je nad ním vykonávaný aj prísny dohľad, s cieľom maximálne ochrániť všetkých účastníkov poistného trhu. Medzi základné právne normy upravujúce poistný trh v Slovenskej republike patrí:

- Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V Slovenskej republike je platných aj veľa ďalších zákonov ovplyvňujúcich poistný trh. Tieto zákony upravujú napríklad cenné papiere, daň z poistenia, riešenie krízovej situácie finančného trhu, alebo samotnú poistnú zmluvu. Okrem slovenskej právnej úpravy je poisťovníctvo ovplyvňované aj právnymi normami Európskej únie. Z nich má najväčší

⁵ MELUCHOVÁ, Jitka. *Účtovníctvo a výkazníctvo poisťovní podľa IFRS a Solventnosti II*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 30. [19,6 AH]. ISBN 978-80-7598-637-5.

vplyv smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (označovaná ako Solventnosť II), ktorá bola transponovaná do národného práva členských štátov s účinnosťou od 1. januára 2016. Cieľom tejto smernice je zlepšiť reguláciu poistného trhu, zvýšiť jeho integráciu a tiež zvýšiť ochranu poistených. Nahradila dotedy platnú smernicu Solventnosť I, ktorá mala rôzne nedostatky – bola závislá na účtovných princípoch, neodrážala všetky riziká, ktorým je poisťovňa vystavená a tiež nebrala do úvahy rôzne korelácie medzi rizikami. Cieľom oboch smerníc bola okrem vyššie spomenutých aj snaha o rovnaké posudzovanie solventnosti poisťovní a zjednotenie ich vykazovania vo všetkých členských štátoch Európskej únie, čo výrazne zjednodušilo ich porovnávanie.

Poistný trh združuje viacero činností, ktoré sú na ňom vykonávané. Okrem samotnej poisťovacej činnosti to sú:

- Zaistovacie činnosti,
- Zábranné činnosti,
- Dohľad nad poisťovníctvom,
- Iné činnosti odvodené od poistenia.

Poisťovne na seba pri uzavretí poistnej zmluvy preberajú riziko poisteného. Pri veľkom množstve poistných zmlúv je veľké aj riziko, ktoré na seba poisťovňa preniesla. Vtedy môže poisťovňa využiť *zaistovaciu činnosť*, pri ktorej na seba zaistovňa ako finančná inštitúcia na seba preberie celé riziko alebo jeho časť na základe zaistnej zmluvy. Zaistovňou môže byť aj iná poisťovňa, ak má povolenie na vykonávanie tejto činnosti. *Zábrannou činnosťou* poisťovňa vedome priamo alebo nepriamo ovplyvňuje riziká, so snahou o ich zníženie. Príkladom zábrannej činnosti by mohlo byť poučenie chodcov o pravidlách cestnej premávky, s cieľom znížiť riziko vzniku poistných udalostí. Od roku 2016 spadá integrovaný *dohľad* nad slovenským finančným trhom (a teda aj poistným) pod Národnú banku Slovenska. Národná banka Slovenska reguluje rôzne oblasti poisťovníctva s cieľom zvýšenia stability trhu. Stanovuje požadovanú výšku kapitálu pre každú poisťovňu alebo zaistovňu potrebnú na krytie jednotlivých druhov rizík, stanovuje požiadavky na vedenie poisťovne alebo zaistovne, ako aj na vykazovanie a zverejňovanie informácií.

Samotná potreba prísnej regulácie poistného trhu vychádza zo skutočností, že poistný trh narába s cudzími zdrojmi financovania a v prípade odchodu poisťovne z trhu znášajú stratu do istej miery aj klienti poisťovne. Keďže sú poisťovne stále len podnikateľské

subjekty, môžu ako každý iný podnikateľský subjekt aj skrachovať. Regulácia sa snaží na jednej strane kontrolovať hospodárenie poisťovne, a na druhej strane sa snaží o získanie si dôvery potenciálnych klientov poisťovní v čase uzatvorenia zmluvy.

1.2 Životné poistenie a jeho odvetvia

Život človeka je spojený s veľkým množstvom rizík, ktorých následkom môže byť smrť, vážna choroba alebo zranenie, trvalá alebo dočasná invalidita. Nemožnosť úplného odstránenia týchto rizík podnietila ľudí k hľadaniu spôsobu, ktorý by minimalizoval následky týchto rizík. Tento účel spĺňa práve životné poistenie. V tejto kapitole sa zameriame na životné poistenie a jeho odvetvia, ako aj ich vývoj.

1.2.1 Životné poistenie a pripoistenia

Predčasná smrť alebo úraz spôsobujú veľké výpadky príjmov domácnosti. Ak rodina stratí príjem ich živiteľa, môže sa dostať do vážnych finančných ťažkostí. Životné poistenie má túto potenciálnu stratu kryť. V životnom poistení tiež platí, že výskyt udalostí podmieňujúcich poistené plnenie je náhodný. V prípade úrazu alebo invalidity hovoríme o náhodnosti absolútnej, v prípade smrti alebo dožitia ide o náhodnosť relatívnu, pričom práve táto prevláda v životnom poistení. Náhodnosť sa prejavuje nie len v neurčitosti nastania danej situácie, ale aj v čase. Aj keď je isté, že poistený raz zomrie, nikto nevie s istotou povedať kedy. „Všetky poistné produkty životného poistenia vieme rozdeliť na *rizikové poistenia* a *rezervotvorné poistenia*“⁶. K rizikovým patria dočasné poistenia pre prípad úmrtia, nie je pri nich isté či poistná udalosť v budúcnosti nastane. Naopak pri rezervotvorných poisteniach si je poisťovňa nastaním poistnej udalosti istá, a na svoje záväzky splatné v budúcnosti si musí vytvoriť technickú rezervu.

Poisťovňa na seba v prípade životného poistenia preberá riziko úmrtnosti. Životná poisťovňa musí čo najpresnejšie určiť „úmrtnostné správanie poisteného“⁷ a podľa neho stanoviť výšku plateného poistného a poisteného plnenia. Úmrtnostné správanie poisťovňa odhadne pomocou úmrtnostných tabuliek vypracovaných ku konkrétnej poistnej zmluve. Pri

⁶ MAJTÁNOVÁ, Anna, Zuzana KRÁTKA, Zuzana LITTOVÁ a Ingrid VACHÁLKOVÁ. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 128. Ekonómia. ISBN 978-80-8078-260-3.

⁷ LITTOVÁ, Zuzana a Zuzana KRÁTKA. *Životné poistenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009, s. 51. ISBN 978-80-225-2644-9.

vyhotovovaní úmrtnostných tabuliek sa vychádza zo všeobecných tabuliek úmrtnosti celej populácie. Okrem nich je ale potrebné zohľadniť aj vývoj týchto tabuliek v budúcnosti, keďže ide predovšetkým o dlhodobé poistenie.

Trh životného poistenia je ovplyvňovaný rôznymi faktormi. Situáciu na trhu ovplyvňuje hlavne sociálne prostredie, životná úroveň obyvateľov, a samotné orgány dohľadu s ich spôsobom regulácie. Samotný dopyt po životnom poistení ovplyvňuje hlavne riziko, ktorému sú ľudia vystavení a výška mzdy, resp. výška výdavkov domácností. Potenciálny klient poisťovne by mal pri výbere poistenia zvážiť pomer rizika a sumy plateného poisteného. Pri určovaní poistného nie je snaha vyjadriť objektívnu hodnotu ľudského života, ale stanovuje sa suma, ktorá zohľadňuje finančné možnosti poisteného. Výška plateného poistného je rovnaká počas celej doby poistenia, na rozdiel od neživotného poistenia.

Životné poistenie sa delí podľa zákona o poisťovníctve podľa rovnorodosti rizika na šesť odvetví.

Schéma č. 1: Odvetvia životného poistenia

ŽIVOTNÉ POISTENIE	1. Poistenie pre prípad smrti, poistenie pre dožitia, pre prípad smrti alebo dožitia (zmiešané poistenie)
	1. Poistenie vena alebo prostriedkov na výživu detí
	2. Poistenie spojené s kapitalizačnými zmluvami
	3. Poistenie podľa 1. - 3. spojené s investičným fondom
	4. Dôchodkové poistenie
	5. Poistenie pre prípad úrazu alebo choroby, ak je pripoistením niektorého poistného odvetvia uvedeného v bodoch 1. - 5.

Prvých päť odvetví tvorí základné odvetvia životného poistenia. Šieste odvetvie radíme k životnému poisteniu len v prípade, ak je uzavreté ako pripoistenie k hlavnému poisteniu, ktoré patrí do jedného z piatich základných odvetví životného poistenia.

Životné poistenie síce pokrýva len dve základné riziká, ale z dôvodu ich rôznych kombinácií existuje v súčasnosti široká škála produktov životného poistenia. V posledných rokoch sa tiež rozvíja trh produktov poistenia, ktoré kombinujú životné poistenie s krytím rôznych rizík neživotného poistenia.

V súčasnosti na poistnom trhu existujú tri druhy životného poistenia:

- rizikové,

- kapitálové,
- investičné.

Základným rozdielom medzi nimi je uplatňovaný prístup potenciálnych klientov. Kým pri rizikovom poistení ide klientom skôr o samotné poistenie, pri investičnom a kapitálovom chcú klienti okrem poistenia aj investovať svoje voľné finančné prostriedky s cieľom zhodnotiť ich.

Rizikové poistenie je základný druh životného poistenia, ktorý klienti poisťovní uzatvárajú len kvôli poistnej ochrane v prípade nepriaznivých udalostí. Funguje na jednoduchom princípe – pri uzavretí zmluvy na seba poisťovňa preberá riziko, poistený platí pravidelne poistné v rovnakej sume. V prípade že nastane nepriaznivá udalosť presne vymedzená v poistnej zmluve, bude oprávnenej osobe vyplatené poistné vo vopred dohodnutej sume. Výška poistného má byť dostatočná na krytie strát. Rizikové poistenie tvorí podľa štatistík Národnej banky Slovenska dlhodobo najväčšiu časť z predpísaného poistného v rámci životného poistenia.

Kapitálové poistenie je spojením rizikového poistenia a sporenia. Pri uzatváraní poistnej zmluvy sa určí výška plateného poistného a výška poistného plnenia, pričom tieto dve hodnoty sa počas celej doby trvania poistenia nemenia. Aby si bola poisťovňa schopná splniť svoje budúce záväzky, musí ku kapitálovému poisteniu vytvárať rezervu a zhodnocovať ju úrokovou mierou uvedenou v poistnej zmluve – technickou úrokovou mierou. Ak sa podarí poisťovni zhodnotiť vytvorenú rezervu vyššou úrokovou mierou, poistenému bude vyplatený podiel na výnose. V súčasnosti je najväčším problémom kapitálového životného poistenia postupne sa znižujúca technická úroková miera. Kým pred niekoľkými rokmi sa mohla výška poisťovňou garantovaného zhodnotenia vyšplhať až na 4,5% p.a., aktuálne sadzby sa pohybujú približne na štvrtine. Preto by si mal záujemca o poistenie overiť, či náklady na poistnú zmluvu nebudú presahovať vyplatené poistné plnenie v prípade dožitia. Ak nie je v schopnostiach záujemcu overiť si podmienky poistnej zmluvy a správne vybrať druh životného poistenia, môže využiť služby finančných sprostredkovateľov. Ich úlohou je spolupráca s klientom ktorej výsledkom má byť vhodný druh poistenia pre konkrétnu osobu v poisťovni s najvýhodnejšími podmienkami, pričom výsledné poistenie by malo reflektovať potreby klienta. Ak má klient s poisťovňou uzatvorenú zmluvu na kapitálové životné poistenie a krátko na to sa rozhodne zrušiť ju pred uplynutím jej splatnosti, musí rátať s tým, že sa mu vráti len malá časť zaplateného poistného. Súvisí to so skutočnosťou, že poisťovňa má zo začiatku vysoké náklady

vyplývajúce zo zmluvy. Vo všeobecnosti je preto nevýhodné odstúpiť od takejto poisťovnej zmluvy skôr ako po uplynutí prvej polovice jej trvania.

Kapitálové životné poistenie zahŕňa aj jednu podkategóriu životného poistenia, a to *dôchodkové životné poistenie*. Služi na sporenie prostriedkov, pričom zo sumy nasparených (a zároveň zhodnotených) peňažných prostriedkov je vyplácaný dôchodok.

Investičné životné poistenie je spojenie životného poistenia kryjúceho riziko smrti alebo dožitia s kolektívnym investovaním. Jeho základ je založený na rovnakom princípe ako kapitálové životné poistenie. Zaplatené poistné poisťovňa tiež rozdelí na dve časti: na časť, ktorú poisťovňa investuje v mene poisteného, a časť, z ktorej poisťovňa hradí náklady súvisiace s poistením a vytvára technické rezervy. Základnou odlišnosťou od kapitálového poistenia je znášanie rizika poisteným, nedochádza k prenosu rizika z poisteného na poisťovňu. Poisťovňa tiež negarantuje minimálnu výšku zhodnotenia vložených prostriedkov. Poistený si sám určuje výšku sumy, ktorú investuje, ako aj fondy, do ktorých investuje – napr. fond dlhopisov, štátnych cenných papierov, akciový fond a iné. Výber konkrétnych fondov závisí hlavne od výšky rizika, ktorú je ochotný podstúpiť. Klient si stanoví takzvaný *alokačný pomer*, ktorý predstavuje presnú výšku peňažných prostriedkov investovaných do každého zo zvolených fondov. Na základe tohto pomeru poisťovňa nakúpi podiely v podielových fondoch – *podielové jednotky*. „Podielová jednotka je podiel finančného fondu, ktorý predstavuje nárok na časť hodnoty finančného fondu.“⁸ Tento druh poistenia je vhodný hlavne pre ľudí, ktorí majú voľné finančné prostriedky a zároveň sú ochotní znášať riziko.

Aj keď sa môže javiť že investičné životné poistenie je veľmi podobné tomu kapitálovému, existujú medzi nimi dôležité rozdiely. Rozdiely sú napríklad:

- v investičnom poistení závisí výška vyplateného poistného plnenia len od hodnoty podielových jednotiek klienta, nie je garantovaná minimálna výška,
- klient si vie v akomkoľvek momente vypočítať hodnotu investičného poistenia, pričom pri kapitálovom poistení to nie je možné,
- pri kapitálovom poistení nemá poistený vplyv na výšku a miesto investovania peňažných prostriedkov, pričom v investičnom poistení je výber fondov a výška poistného plne v rukách poisteného,

⁸ MAJTÁNOVÁ, Anna, Jaroslav DAŇHEL, Eva DUCHÁČKOVÁ a Eva KAFKOVÁ. *Poisťovníctvo: Pojišťovníctví : teorie a praxe : teória a prax*. Praha: Ekopress, 2006, s. 144. ISBN 80-86929-19-1.

- poistený pozná všetky poplatky spojené s investičným poistením, kým v kapitálovom poistení sú často skryté,
- súvisiac s podstúpeným rizikom, je v investičnom poistení možné dosiahnuť oveľa väčší výnos z investovania.

Doplnok k životnému poisteniu predstavujú rôzne **pripoistenia**. Pripoistenia sú považované za súčasť životného poistenia vtedy, ak sú uzavreté ako doplnkové poistenie k hlavnému, životnému poisteniu. V prípade že sú uzatvorené samostatne, ide o neživotné poistenie. Pripoistenia poskytujú poistnú ochranu pred rizikami súvisiacimi s chorobou a úrazom. Keďže v rámci samotného životného poistenia poisťovňa vyplatí poistné plnenie len v prípade smrti alebo dožitia, v prípade vážnej choroby alebo úrazu neposkytuje poistenému žiadnu poistnú ochranu. Z tohto dôvodu si predovšetkým žitelia rodín uzavru k svojmu životnému poisteniu aj pripoistenie. V prípade choroby alebo vážneho úrazu, poisťovňa vyplatí poistné plnenie vo výške, ktorá bude dostačujúca na krytie strateného príjmu, alebo aj na zakúpenie potrebných pomôcok potrebných k uzdraveniu. Poistený a jeho rodina by po vyplatení poisteného plnenia mali mať rovnakú životnú úroveň ako pred poistnou udalosťou. Uzatvoreniu samotnej poistnej zmluvy s pripoistením predchádza zistenie finančných pomerov, zamestnania, a tiež zdravotného stavu poisteného. Ohľad sa berie aj na jeho voľnočasové aktivity. Tieto informácie následne slúžia ako podklad na ocenenie každého rizika, ktorému je poistený vystavený – zdravotného, finančného a osobitného. Za pripoistenie sa ako aj za iné poistenia platí poistné. Niektoré poisťovne však z dôvodu zatraktívnenia pripoistení ponúkajú pripoistenie za zvýhodnených podmienok, prípadne ku konkrétnym produktom životného poistenia aj zadarmo. Konkrétne podmienky kombinácie životných poistení a možných pripoistení k nim má každá poisťovňa stanovené samostatne. Platí, že ak počas celej doby poistenia nenastane poistná udalosť, na konci poistnej doby zanikne poistenie bez náhrady. Uplatňuje sa princíp solidárnosti.

K základným produktom pripoistenia, ktoré poisťovne v súčasnosti ponúkajú patria:

- „pripoistenie smrti následkom úrazu,
- pripoistenie trvalých následkov úrazu,
- pripoistenie invalidity s výplatou poistnej sumy alebo dôchodku,
- pripoistenie pre prípad vážnych chorôb,
- pripoistenie úrazových nákladov,
- pripoistenie odškodného za pobyt v nemocnici,

- pripoistenie bolestného a iné.“⁹

Pri výbere pripoistenia je dôležitý subjektívny pohľad potenciálneho klienta na riziko výskytu náhodnej udalosti, na ktorú sa pripoistenie vzťahuje. Pripoistenie by malo byť vybrané na takú náhodnú udalosť, pri ktorej je riziko jej výskytu väčšie ako pri iných udalostiach.

1.2.2 Vývoj životného poistenia

Ak chceme pochopiť systém poistenia, musíme pochopiť snahu ľudí chrániť sa pred neočakávanými stratami. Snahy chrániť sa predstavujú základy poistných princípov.

K prvým formám životného poistenia môžeme zaradiť takzvané pozostalostné poistenie, ktoré fungovalo v Ríme. V prípade smrti člena rodiny bola pozostalým vyplatená suma určená na ich živobytie. Táto suma však bola často veľmi nízka.

Prvá zachovaná písomná zmienka o uzavretí životného poistenia sa datuje do roku 1583 a bola uzavretá v Anglicku. Poistenie bolo uzatvorené na život Williama Gibbsona a na poistnú sumu 382,6 £. Oproti dnešným poistným zmluvám bola uzatvorená len na jeden rok.

V 16. a 17. storočí sa začal rozvoj komerčného životného poistenia. Začala sa bližšie skúmať pravdepodobnosť dĺžky ľudského života a boli vypracované prvé úmrtnostné tabuľky. Následne začalo poisťovníctvo významne napredovať, hlavne v Anglicku. V roku 1699 vznikla Spoločnosť pre poisťovanie vdov a sirôt, ktorá bola *prvou komerčnou životnou poisťovňou* na svete. Vyplácala pomerne vysoké poistné plnenie, čo mohol byť tiež dôvod prečo sa v roku 1745 dostala do finančných ťažkostí. Od bankrotu ju musel uchrániť štát. Od vzniku životnej poisťovne v Anglicku začali životné poisťovne vznikať aj vo Francúzsku, Nemecku a Rusku.

Z 20. storočia, konkrétne z roku 1928, pochádza aj prvá doložená zmienka o *investičnom životnom poistení*. Článok Herolda Reynesa bol impulzom na začatie odbornej diskusie o vzniku takého typu životného poistenia, z ktorého by bolo možné dosahovať aj zisk, a to investovaním do kmeňových akcií.

Poisťovníctvo bolo vždy ovplyvňované kultúrou, tradíciami a potrebami spoločnosti. Počas jeho vývoja sa ako významný faktor pridala ekonomická situácia krajiny, jej

⁹ LITTOVÁ, Zuzana a Zuzana KRÁTKA. *Životné poistenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009, s. 40. ISBN 978-80-225-2644-9.

hospodársky a politický vývoj. V budúcnosti naň bude mať najväčší vplyv rozvoj medicíny a technológií, ale tiež *globalizácia* spôsobujúca čoraz väčšiu závislosť poisťovní medzi sebou.

1.3 Investičné životné poistenie

Investičné životné poistenie je historicky najmladšie spomedzi všetkých životných poistení. Obľúbené je najmä v Európe, pričom najrozšírenejšie je v anglosaských krajinách. Svoju popularitu získalo okrem iného aj preto, že prvé poisťné produkty boli uvedené na poisťný trh v čase vysokých úrokových mier. V Slovenskej republike však pri výbere životného poistenia zatiaľ nepatrí medzi populárne možnosti. Z časti to môže byť spôsobené nedostatkom informácií. Často však ľudia nemajú prostriedky, ktoré by mohli investovať. Tí, ktorí tieto prostriedky majú, zvolia iný, zväčša menej rizikový spôsob investovania. Len malá časť z nich myslí na spojenie poistenia a investovania.

1.3.1 Charakteristika investičného životného poistenia

Ide o životné poistenie, ktoré do jedného produktu spája poistenie s kolektívnym investovaním. Poistenie v tomto prípade kryje riziko dožitia sa určitého veku alebo smrti. Sumu zaplateného poisťného poisťovňa rozloží na dve časti. Prvá časť je použitá na úhradu nákladov súvisiacich s uzatvorením poisťnej zmluvy a na krytie rizika – tvorí *poisťnú zložku*. Používa sa na tiež na tvorbu technických rezerv. Druhá časť – *investičná zložka* – je investovaná do vybraných finančných nástrojov. Zabezpečuje zhodnotenie vložených prostriedkov, ktoré v prípade smrti alebo dožitia budú klientovi vyplatené. Ak chce poistený zvýšiť sumu vyplatenú pri poisťnom plnení, môže kedykoľvek požiadať o zvýšenie plateného poisťného. Tiež môže požiadať aj o jeho zníženie, väčšinou však až po uplynutí určitého obdobia.

Atraktivitu investičného životného poistenia možno odôvodniť možnosťou vyššieho výnosu ako v prípade kapitálového životného poistenia. Tento typ poistenia je vhodný pre ľudí, ktorí chcú spojiť poisťnú ochranu s investovaním. Na rozdiel od ostatných druhov poistení, riziko investovania znáša poistený. Investičné životné poistenia sa môže javiť ako rozumná voľba, pretože miera rizika je síce vyššia ako v prípade uloženia peňažných

prostriedkov do banky, ale zároveň je nižšia ako pri individuálnom investovaní do podielových fondov, nehovoriac o investovaní do neoverených finančných nástrojov.

Poistený si môže v tomto type poistenia sám vybrať investičnú stratégiu, ako aj konkrétne finančné nástroje, do ktorých bude časť poistného investovaná. Je potrebné zvážiť mieru rizika, ktorú je poistený ochotný podstúpiť. „Pre klientov s menšími investičnými skúsenosťami existujú možnosti tzv. manažovaných stratégií investičného životného poistenia:

- dlhopisové investičné stratégie,
- akciové investičné stratégie,
- zmiešané investičné stratégie.“¹⁰

Dlhopisové investičné stratégie sa zameriavajú na dosahovanie rovnomerných výnosov a maximalizovanie hodnoty podielu. Snažia sa o konzervatívny prístup k riziku, s dôrazom na strednodobý časový horizont.

Akciové investičné stratégie sa od dlhopisových líšia vyššou mierou rizika a zameraním skôr na dlhodobý časový horizont.

Zmiešané investičné stratégie sú kombináciou dlhopisových a akciových stratégií. „Rešpektujú zlaté pravidlo investora, pri ktorom efektívne portfólio tvorí 60% konzervatívnych a stabilizujúcich investícií a 40% dynamických investícií zvyšujúcich celkovú výkonnosť.“¹¹ Výnosy sa snažia dosiahnuť dlhodobo. Portfólio je na jednej strane tvorené hlavne dlhopismi štátu, dlhopismi bánk a iných spoločností ktorých dlhopisy majú vysokú dôveryhodnosť (rating), na druhej strane ho tvoria dôveryhodné akcie medzinárodných spoločností.

Výhoda investičných stratégií ponúkaných poisťovňou spočíva v presnom stanovení pomeru, v akom sa bude investovať do finančných nástrojov peňažného a kapitálového trhu. Je teda vytvorená ich presná kombinácia. Preto ak klient nemá skúsenosti s investovaním, táto voľba sa javí ako rozumná. To dokazuje aj prax, pretože väčšina klientov uzatvárajúcich si investičné životné poistenie si vyberá investičnú stratégiu ponúkanú poisťovňou.

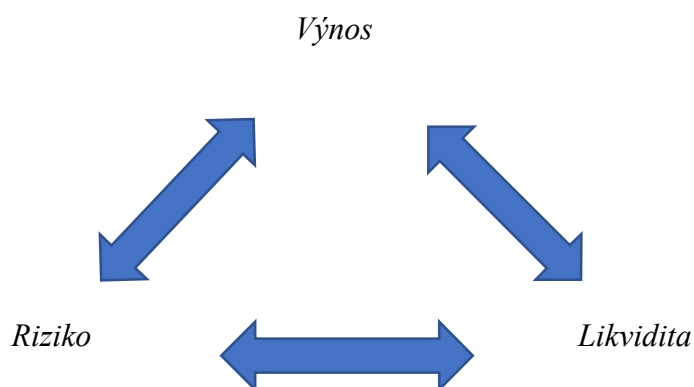
¹⁰ MAJTÁNOVÁ, Anna, Zuzana KRÁTKA, Zuzana LITTOVÁ a Ingrid VACHÁLKOVÁ. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 121. Ekónómia. ISBN 978-80-8078-260-3.

¹¹ LITTOVÁ, Zuzana a Zuzana KRÁTKA. *Životné poistenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009, s. 34. ISBN 978-80-225-2644-9.

Poist'ovne väčšinou ponúkajú konzervatívnu, vyváženú a dynamickú investičnú stratégiu, ktoré sa vždy líšia minimálne mierou rizika, ktorú je klient ochotný znášať.

Ak má poistený skúsenosti s investovaním, nemusí si nutne vybrať z investičných stratégií ponúkaných poisťovňou, ale môže prispôbiť poisťný produkt svojim požiadavkám. S poisťovňou si dohodne výšku plateného poistného, frekvenciu jeho platenia a určí si konkrétne finančné nástroje, do ktorých sa bude časť poistného investovať. Odporúča sa vybrať si viacero finančných nástrojov, pričom pri ich výbere sa má brať ohľad na investičný trojuholník.

Schéma č. 2 : Investičný trojuholník

Zdroj: vlastné spracovanie podľa ŠINKO, J. 2009. Riziko a psychologický faktor v investovaní. [online]. [cit. 2012-04-06]. Dostupné na internete: <http://www.sjf.tuke.sk/transferinovacii/pages/archiv/transfer/13-2009/pdf/065-068.pdf>

Investičný trojuholník je základnou pomôckou pri investovaní. Vo všeobecnosti je ideálna investícia taká, ktorá je vysoko likvidná, a z ktorej sa pri nízkom riziku dosahuje vysoký výnos. Taká investícia ale neexistuje, a najlepšia investícia je vždy len kompromisom. Investor si teda musí pri investovaní zvoliť takú investíciu, ktorá je kompromisom medzi potrebnou likviditou a požadovaným výnosom, a to všetko pri znesiteľnej miere rizika. To platí aj v prípade investičného životného poistenia. Poistený si na základe investičného trojuholníka určí finančné nástroje, do ktorých chce investovať. Môžu to byť rôzne druhy fondov – akciové, dlhopisové, zmiešané, peňažné alebo fondy nehnuteľností. Následne si zvolí alokačný pomer, ktorým je určený pomer investovaných prostriedkov do konkrétnych finančných nástrojov. Súčet týchto pomerov musí byť 100%. Alokačný pomer je určený priamo v poisťnej zmluve, ale napriek tomu je možné ho časom

zmeniť. Za túto zmenu si však poisťovňa môže účtovať poplatok a zároveň platí, že zmena alokačného pomeru sa netýka podielových jednotiek, ktoré už boli nakúpené. Výhodou vlastnej investičnej stratégie je hlavne možnosť výberu aj z finančných nástrojov, ktoré väčšina poisťovní do svojich stratégií nezahŕňa a nie sú bežne dostupné. Pri zvolení vlastnej investičnej stratégie je potrebné myslieť na to, že poisťovňa negarantuje minimálne zhodnotenie. Všetko je v rukách poisteného.

Pri každom investičnom životnom poistení je vhodné časom meniť stratégiu. Kým v prvých rokoch poistenia sa odporúčajú skôr odvážnejšie stratégie podliehajúce vyššiemu riziku, v posledných rokoch by malo ísť skôr len o udržanie alebo nízke zhodnotenie. Vždy je potrebné si uvedomiť, že hlavným účelom je stále poistenie, pričom investovanie tvorí len doplnok k životnému poisteniu.

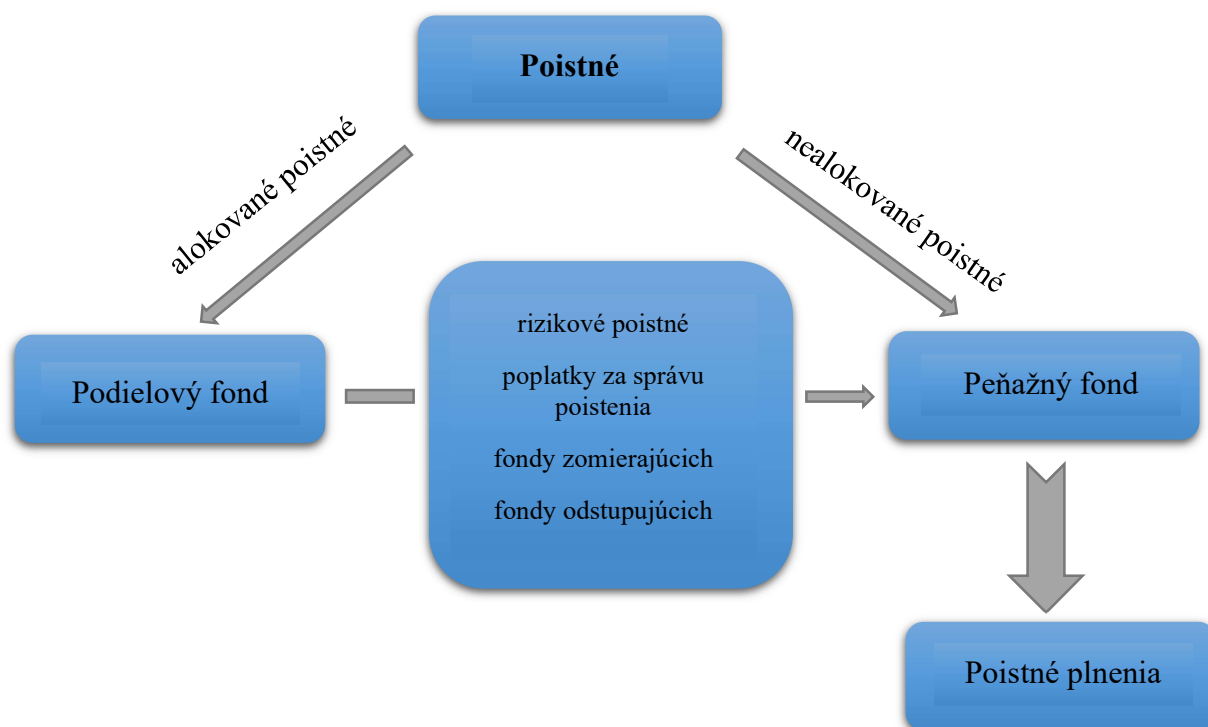
Ku každému investičnému životnému poisteniu poisťovňa vytvára *osobný investičný účet*. Na tento účet prichádzajú platené splátky poistného, a zároveň sú z neho nakupované podielové jednotky. Poistné je platené jednorazovo alebo pravidelne, pričom poistné zmluvy pripúšťajú aj platenie mimoriadneho poistného, ak sa tak klient rozhodne. Podielové jednotky investičných fondov sú nakúpené z poistného po odpočítaní nákupného poplatku platného pre príslušný investičný fond. Za účelom riadenia investičného poistenia poisťovňa vytvára jednotkový (peňažný) fond. Ten tvoria dva druhy jednotiek:

- začiatkové jednotky (kapitálové),
- akumulované jednotky.

„Kapitálové jednotky majú určený pomerne vysoký poplatok za riadenie fondu a používajú sa v prvých rokoch platnosti poistenia. Do akumulovaných jednotiek je investované poistné v neskorších rokoch.“¹² Poistné investované do tohto jednotkového fondu nazývame alokované poistné.

¹² LITTOVÁ, Zuzana a Zuzana KRÁTKA. *Životné poistenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009, s. 33. ISBN 978-80-225-2644-9.

Schéma č. 3: Štruktúra investičného životného poistenia

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa* DAŇHEL, J. a kol. 2006. Pojistná teorie. Profesional Publishing, 2006. s. 213. ISBN 80-86946-00-2.

Prípadný zisk z investovania časti poistného nie je výnosom poisťovne, ale vracia sa späť na osobné investičné účty poistených. Zhodnotenie prostriedkov však priamo ovplyvňuje výnos poisťovne, pretože zvyšuje hodnotu jednotky podielu. Zvyšujú sa teda poplatky, ktoré sú z jednotkového fondu odvádzané poisťovni. Zisk poisťovne z investičného životného poistenia tvoria iba poplatky.

Patria sem napríklad:

- „poplatok za správu investičných fondov,
- rozdiel medzi nákupnou a predajnou cenou podielových jednotiek,
- poplatok za správne náklady pre danú zmluvu,
- poplatok za odkúpenie,
- poplatok za prevod podielových jednotiek klienta medzi rôznymi investičnými fondami.“¹³

¹³ MAJTÁNOVÁ, Anna, Jaroslav DAŇHEL, Eva DUCHÁČKOVÁ a Eva KAFKOVÁ. *Poisťovníctvo: Pojišťovníctví : teorie a praxe : teória a prax*. Praha: Ekopress, 2006, s. 143. ISBN 80-86929-19-1.

Poistnú udalosť poistenia pre prípad smrti alebo dožitia je úmrtie alebo dožitie poisteného v rámci poistnej doby. Poist'ovne si vo všeobecných podmienkach k poistnej zmluve vymedzujú spôsoby úmrtia, ktoré nie sú poistnou udalosťou. „Je to napríklad smrť v dôsledku:

- úmyselného trestného činu spáchaného poisteným,
- samovraždy,
- účasti na vzbure, povstaní alebo nepokojoch na strane tvorcov vzbury,
- účasti na teroristickej akcii.“¹⁴

Okrem týchto nie veľmi častých spôsobov úmrtia však poist'ovne nevyplácajú poistné plnenie ani v prípadoch konkrétnych rizikových povolaní a športov.

V prípade ak skutočne nastane poistná udalosť, poistné plnenie je klientovi vyplatené z nahromadených prostriedkov. Výška poistného plnenia závisí od vývoja cien podielových jednotiek podielového fondu. Poist'ovňa väčšinou vyplatí sumu, ktorá je z dvoch nasledovných vyššia. Buď vyplatí peňažné prostriedky, ktoré sú na osobnom investičnom účte poisteného v čase, keď nastala poistná udalosť, alebo vyplatí naakumulované poistné. Môže nastať aj situácia, kedy je výška osobného investičného účtu nulová. Stáva sa to v prípadoch veľmi rizikových klientov, pri ktorých sa na krytie rizika spotrebujú aj prostriedky nasporené v predchádzajúcich rokoch. Aj pre tento prípad sa zavádza aj do investičného životného poistenia pojem *garantovaný*. Ak by výška peňažných prostriedkov na osobnom investičnom účte nedosahovala poistnú sumu, poist'ovňa by bola povinná vyplatiť garantované poistné plnenie.

Aby bolo možné uzavrieť poistnú zmluvu a v prípade neočakávanej udalosti si nárokovať na poistné plnenie, musí byť osoba, ktorej sa poistná zmluva týka *poistiteľná*. „Nepoistiteľnými osobami sú osoby:

- neschopné práce,
- pripútané na lôžko,
- invalidné poberajúce invalidný dôchodok, ale aj zdravotne ťažko postihnuté bez invalidného dôchodku,

¹⁴ Všeobecné poistné podmienky pre investičné životné poistenie pre zdravie a dôchodok W-pohode, Wüstenrot poist'ovňa, a.s.

- zbavené spôsobilosti na právne úkony.“¹⁵

Poist'ovňa má tiež právo preveriť si zdravotný stav potenciálneho klienta. Často je priamo v poistnej zmluve uvedené, že klient dáva poisťovni splnomocnenie na nahliadnutie do jeho zdravotných záznamov. Poistiť sa je možné aj v prípade, ak klient nesúhlasí s preskúmaním jeho zdravotného stavu. Vtedy sa však poistné krytie nevzťahuje na udalosti vzniknuté v dôsledku alebo v súvislosti s ochorením, ktorým poistený trpel pred uzatvorením poistenia. Tiež si v niektorých prípadoch môže poisťovňa uplatniť výnimky z poistného krytia, napríklad ak poistený je alebo v minulosti bol závislý na alkohole alebo iných návykových látkach.

1.3.2 Faktory ovplyvňujúce investičné životné poistenie

Investičné životné poistenie patrí k najmodernejším poistným produktom. Na území Slovenskej republiky nie je rozšírené do takej miery ako napríklad v anglosaských krajinách, ale postupne sa dostáva do povedomia ľudí. Na jeho vývoj vplývajú rôzne faktory. Medzi základné faktory ovplyvňujúce investičné životné poistenie patria:

- „nasýtenosť trhu,
- inflácia,
- ekonomický rast,
- daňové zvýhodnenie.“¹⁶

Investičné životné poistenie významne ovplyvňuje **nasýtenosť trhu**. Každý trh má schopnosť absorbovať len určitý počet ponúkaných produktov. Ak na trh príde úplne nový produkt, nasýtenosť trhu je pre tento produkt nulová. Trh je nasýtený vtedy, ak je plne uspokojený dopyt po danom produkte. Ak by mal každý uzatvorené investičné životné poistenie, takýto trh by bol nasýteným, a nebolo by možné predat' ďalšie produkty tohto poistenia. Nasýtenosť trhu investičného životného poistenia bola v jeho začiatkoch nulová, neskôr pred krízou v roku 2008 začala výrazne stúpať. Aktuálne má však trh stále schopnosť absorbovať nové produkty.

¹⁵ Všeobecné poistné podmienky pre investičné životné poistenie pre zdravie a dôchodok W-pohode, Wüstenrot poisťovňa, a.s.

¹⁶ BALÁŽ, Vladimír. Životné poistenie na Slovensku a v Európe. In *Financie v pohode : sprievodca vo svete osobných financií*. - Bratislava : Akadémia vzdelávania OVB, 2014. ISSN 1339-2220, Jún 2014, roč. 3, č. 3, s. 9-11.

Inflácia predstavuje ekonomický jav, pri ktorom dochádza k dlhodobému nárastu cenovej hladiny alebo k zníženiu kúpnej sily peňažnej jednotky. Zjednodušene povedané, za jednu peňažnú jednotku si vieme kúpiť menšie množstvo tovarov a služieb ako v minulosti. Ak sa inflácia udržiava na vhodnej miere (napríklad 2%), nemusí byť pre ekonomiku škodlivá. Odstraňovanie vplyvu inflácie na uzatvorené poisťné zmluvy sa uskutočňuje prostredníctvom *indexácie*. Indexáciou zabezpečujeme každoročné zvyšovanie poisťných súm v závislosti od vývoja inflácie. Od vývoju inflácie potom závisí aj výška plateného poisťného. Indexácia nie je automaticky zahrnutá v poisťnej zmluve, ale je možné o ňu poisťovníu dodatočne požiadať.

Motivácia ľudí investovať je do veľkej miery ovplyvňovaná práve **ekonomickým rastom**. Všetky odvetvia životného poistenia sú veľmi citlivé na vývoj životnej úrovne a hrubého domáceho produktu. Investičné životné poistenie je spojené aj s investovaním, preto je na ekonomický rast spomedzi všetkých odvetví životného poistenia najcitlivejšie. Aby nedochádzalo k poklesu poistenosti, predpísané poisťné by malo rásť aspoň takým tempom ako hrubý domáci produkt. V opačnom prípade by mohlo dôjsť k zníženiu záujmu o poistenie a k rušeniu poisťných zmlúv.

Atraktivitu investičného životného poistenia je tiež možné zvýšiť **daňovým zvýhodnením**. Do roku 2011 platilo, že výdavky na poisťné životného poistenia boli odpočítateľnou položkou, čím sa zvyšoval záujem o životné poistenie. Týmto spôsobom si mohol poistený znížiť svoju daňovú povinnosť. Plnenia z poistenia sú na účel zistenia základu dane z príjmov fyzických osôb považované za príjmy z kapitálového majetku. Príjmy z kapitálového majetku patri k príjmom podliehajúcim zdaneniu. Sú však prípady, kedy je príjem z poisťného plnenia oslobodený od dane z príjmov. Vztahuje sa to napríklad na prijaté poisťné plnenie po smrti poisteného, v prípade pripoistenia alebo trvalých následkov úrazu.

1.4 Technické rezervy poisťovne

Technické rezervy sú finančné prostriedky kumulované z časti inkasovaného poisťného z poisťných zmlúv. Úlohou poisťovne je ich spravovanie a zhodnotenie v rámci svojej investičnej činnosti. Technické rezervy, ako aj ich tvorba, formy a limity sú legislatívne upravené a prísne kontrolované orgánmi dohľadu. Minimálne požiadavky na

technické rezervy stanovujú smernice Európskej únie. Dôraz je kladený na výnos, bezpečnosť a obchodovateľnosť investícií poisťovne.

1.4.1 Vymedzenie a význam technických rezerv

Aby si poisťovne získali dôveru potenciálnych klientov, musia preukázať, že sú schopné plniť všetky záväzky, ktoré im vyplývajú z uzatvorených poisťných zmlúv. Poisťovňa musí byť schopná platiť svoje záväzky nie len v aktuálnych ekonomických podmienkach, ale aj v budúcnosti, neznámych. Táto požiadavka vyplýva predovšetkým z dĺžky času, na ktorý sú poisťné zmluvy uzatvorené. Často ide o desiatky rokov a preto je potrebná dlhodobá finančná stabilita poisťovne. Technické rezervy patria k základným nástrojom hospodárenia poisťovne. Legislatíva ich prikazuje tvoriť k zmluvám životného a neživotného poistenia samostatne.

Vo všeobecnosti sú rezervy určené na finančné krytie záväzku v prípade budúceho negatívneho vývoja. Technické rezervy sú rezervy vznikajúce na úhradu možných záväzkov poisťovne voči poisteným v neurčitom čase v budúcnosti. Tvorba rezervy je účtovaná na ťarchu nákladov, a preto je významným faktorom ovplyvňujúcim výsledok hospodárenia poisťovne. Ich použitie je účtované ako zníženie prvotného nákladu, alebo v prospech výnosov. Poisťovňa, ktorá postúpila riziko vyplývajúce zo zmlúv na zaistovňu, musí postúpiť aj časť z vytvorených rezerv. Technické rezervy musia byť vytvorené v takej výške, aby bola poisťovňa v akomkoľvek okamihu schopná v plnej miere uhradiť všetky záväzky, ktoré jej vyplývajú z poisťných zmlúv. Rezervy sa vytvárajú z prijatého poisťného. V prípade, ak poisťovňa nemôže na výplatu poisťných plnení použiť jej bežné príjmy, použije vytvorené rezervy.

Vlastnosti technických rezerv v rezervotvorných (v životných) poisteniach sú odlišné od ich vlastností v rizikových (neživotných) poisteniach. V *rizikovom poistení* je potrebná vysoká likvidita technických rezerv, pre prípad vzniku poisťnej udalosti. V prípade *rezervotvorného poistenia* sa technické rezervy vytvárajú z rozdielu prijatého poisťného a nákladov súvisiacich so správou poistenia. Poisťné sa dlhodobo navyšuje za účelom možnej budúcej výplaty poisťného plnenia, pretože je isté že k poisťnej udalosti príde.

Určením vhodnej výšky technickej rezervy sa zaoberá aktuárstvo. Výška by mala zodpovedať hodnote budúcich záväzkov poisťovne, ktoré sú vypočítané rôznymi poisťno-matematickými metódami. Pri výpočte a tvorbe technickej rezervy k životnému poisteniu sa

môže využiť *zillimerizácia*. „Zillimerizáciou sa rozumie postupné odpisovanie obstarávacích nákladov spojených so životným poistením počas platenia poistného.“¹⁷ Poistovňa vynakladá prvotné náklady spojené s uzatvorením poistnej zmluvy. Klient však tieto náklady neuhradí poisťovni naraz, ale postupne, v splátkach poisteného. Poistovňa môže znížiť rezervu o časť nákladov na obstaranie, preto môže nastať stav, v ktorom je hodnota technickej rezervy v prvých rokoch trvania zmluvy záporná – vtedy sa hodnota nahrádza nulou. Tým sa vysvetľuje aj dôvod, prečo sa poistnú zmluvu v prvých rokoch neoplatí rušiť.

V súvislosti s poistnou zmluvou hradí poisťovňa náklady na obstaranie, správne náklady a tiež náklady na poistné plnenia. S vysokou pravdepodobnosťou sa celá zmluvná transakcia neuskutoční počas jedného účtovného obdobia. Poistovňa je pri účtovaní technických rezerv povinná rozlíšiť, ktoré časti sú záväzkom v bežnom období a ktoré budú realizované až v nasledujúcich účtovných obdobiach. Týmto je zachovaný princíp priradovania nákladov a výnosov do obdobia, s ktorým časovo a vecne súvisia.

Ak poisťovňa technické rezervy nepotrebuje na vyplatenie poistných plnení, môže ich investovať do finančných nástrojov investičného trhu. O spôsobe a štruktúre investovania technických rezerv rozhoduje poisťovňa. Vo všeobecnosti je však toto investovanie prísne kontrolované orgánom dohľadu, ktorý by mal zamedziť prípadnému ohrozeniu finančnej stability poisťovne. Poistovňa môže technické rezervy investovať len do finančných nástrojov presne vymedzených v zákone o poisťovníctve. Ten poisťovni povoľuje investovať napríklad do:

- dlhopisov vydaných Slovenskou republikou, Národnou bankou Slovenska alebo bankou,
- pokladničných poukázok, ktoré emitovali členské štáty Európskej únie,
- akcií prijatých na regulovaný trh,
- termínovaných alebo bežných účtoch v bankách,
- vkladových listov, hypotekárnych záložných listov.

Poisťovňa je povinná vytvárať v súlade s vymedzeným predmetom podnikania na vykonávanie poisťovacej činnosti nasledovné druhy technických rezerv:

- „technické rezervy na poistné budúcich období,

¹⁷ LITTOVÁ, Zuzana a Zuzana KRÁTKA. *Životné poistenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009, s. 87. ISBN 978-80-225-2644-9.

- technické rezervy na poistné plnenie,
- technické rezervy na poistné prémie a zľavy,
- technické rezervy na životné poistenie,
- technické rezervy na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených,
- ďalšie technické rezervy.“¹⁸

Výška vytvorenej technickej rezervy by mala byť dostatočná na úhradu aktuálne splatných záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv. „Tvorba a výška technických rezerv je jedným z najdôležitejších faktorov pri posudzovaní solventnosti, ratingu a konkurenčnej pozície poisťovne na trhu.“¹⁹ Z toho vyplýva, že technická rezerva musí byť tvorená na základe čo najpresnejších výpočtov poistnej matematiky.

Samotné technické rezervy zvyšujú dôveru verejnosti v poisťovňu pretože dodávajú istotu, že poisťovňa bude schopná splniť si záväzky, ktoré jej vyplývajú z poistných zmlúv. Značne ovplyvňujú tiež súčasnú aj budúcu finančnú stabilitu.

1.4.2 Technické rezervy vyplývajúce z investičného životného poistenia

Technická rezerva na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených sa vytvára na životné poistenie, v ktorom je nositeľom rizika poistený. Ide predovšetkým o poistné produkty investičného životného poistenia. Rezerva sa vytvára len na zmluvy, ktoré sú na účely vykazovania v účtovnej závierke klasifikované ako poistné zmluvy.

„Poisťovňa postupuje pri riadení rizík vyplývajúcich z investovania finančných prostriedkov v mene poistených tak, aby boli uplatnené rovnaké metódy oceňovania, diskontovania a vykazovania finančného majetku a finančných záväzkov súvisiacich s týmto majetkom.“²⁰ Na ocenenie obstaraného finančného majetku sa používa reálna hodnota s vplyvom na výsledok hospodárenia. Finančný majetok je tvorený finančnými nástrojmi, do ktorých poisťovní investovali. Dôležité je zabezpečiť, aby boli investície do finančného majetku schopné neustále generovať peňažné toky. Peňažné toky by mali byť

¹⁸ Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, §171 ods. 1

¹⁹ MAJTÁNOVÁ, Anna, Zuzana KRÁTKA, Zuzana LITTOVÁ a Ingrid VACHÁLKOVÁ. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 230. Ekonomika. ISBN 978-80-8078-260-3.

²⁰ MELUCHOVÁ, Jitka. *Účtovníctvo a výkazníctvo poisťovní podľa IFRS a Solventnosti II*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 275. [19,6 AH]. ISBN 978-80-7598-637-5.

vo výške, ktorá je dostatočná na krytie aktuálne splatných a budúcich záväzkov z uzavretých zmlúv investičného životného poistenia.

Účelom technickej rezervy je krytie budúcich záväzkov vznikajúcich z rozdielu medzi očakávanými príjmami a výnosom, ktorý bol skutočne dosiahnutý. Výška rezervy sa určí ako súčasná hodnota investovaných finančných prostriedkov. „Ak výška poistného plnenia v životnom poistení závisí priamo od hodnoty podielov nadobudnutých investovaním do otvorených podielových fondov, európskych fondov, od indexu akcií alebo od inej hodnoty majetku, musia sa technické rezervy, ktoré sa týkajú tohto poistného plnenia, vyjadriť týmito podielmi.“²¹

Technická rezerva sa vytvára vo výške aktuálnej hodnoty finančných prostriedkov, ktoré boli investované v mene poistených. Technická rezerva na krytie rizika z investovania v mene poistených sa vytvára len v súvislosti s investičným životným poistením a v poisťovni dopĺňa ostatné technické rezervy.

Investičné životné poistenie spája životné poistenie a kolektívne investovanie do jedného flexibilného produktu. Na jednej strane je poistený chránený pred negatívnym vplyvom náhodných udalostí, na druhej strane mu tento poistný produkt umožňuje podieľať sa na tvorbe kapitálu. Medzi najväčšie výhody investičného životného poistenia patrí možnosť dosiahnuť vyššie poistné plnenie v prípade poistnej udalosti ako pri iných poistných produktoch. Medzi nevýhody často patria vysoké poplatky poisťovni a nevýhodné zrušenie poistnej zmluvy v prvých rokoch jej trvania.

²¹ MELUCHOVÁ, Jitka. *Účtovníctvo a výkazníctvo poisťovní podľa IFRS a Solventnosti II*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 275. [19,6 AH]. ISBN 978-80-7598-637-5.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom diplomovej práce je uskutočnenie analýzy investičného životného poistenia prostredníctvom analýzy konkrétneho produktu investičného životného poistenia v komerčnej poisťovni.

Produkt investičného životného poistenia je veľmi špecifický, pretože spája poisťnú ochranu s investovaním peňažných prostriedkov, pri ktorom je nositeľom rizika poistený. Jeho zobrazenie v účtovníctve poisťovne sa preto líši od ostatných produktov životného poistenia. Z tohto dôvodu je predmetom skúmania v diplomovej práci spôsob účtovania investičného životného poistenia a jeho vykazovanie v účtovnej závierke vybranej komerčnej poisťovne.

Na dosiahnutie hlavného cieľa sme v práci stanovili čiastkové ciele, splnením ktorých dôjde k naplneniu hlavného cieľa práce. Čiastkové ciele sú nasledovné:

- charakteristika poisťného trhu a poisťovne ako jeho súčasti,
- priblíženie životného poistenia a identifikovanie jeho odvetví,
- vysvetlenie princípov fungovania investičného životného poistenia a významu súvisiacich technických rezerv,
- znázornenie účtovného zobrazenia investičného životného poistenia a technických rezerv v komerčnej poisťovni,
- objasnenie vykazovania investičného životného poistenia a technických rezerv v komerčnej poisťovni.

Na splnenie všetkých čiastkových cieľov diplomovej práce bolo potrebné naštudovanie aktuálnej legislatívy zaoberajúcej sa poisťovňami a ich postupmi účtovania. Legislatíva zahŕňala národné právne predpisy a Medzinárodné štandardy finančného vykazovania. Pri zostavovaní práce boli základom právne normy a odborná literatúra. Za účelom zabezpečenia aktuálnosti a relevantnosti všetkých faktov uvedených v diplomovej práci bol overený ich súlad s aktuálne platnou legislatívou. Všetky zdroje, ktoré boli použité v súvislosti s vypracovaním diplomovej práce sú vymenované v zozname použitej literatúry.

Metódy skúmania slúžia na dosiahnutie čiastkových cieľov práce, ktoré zabezpečia dosiahnutie hlavného cieľa. Prvá časť diplomovej práce bola zostavená metódou analýzy, spracovania údajov a následnej syntézy. Informácie z právnych noriem a odbornej literatúry

slúžili na načrtnutie teoretických východísk poisťovníctva a samotného investičného životného poistenia. Tieto informácie boli následne syntézou spojené do jedného celku.

Základom zostavenia záverečnej časti diplomovej práce prezentujúcej výsledky práce boli všeobecné a osobitné podmienky poisťného produktu a interné materiály komerčnej poisťovne. Použitím metódy analýzy sme v práci vysvetlili a znázornili spôsob účtovania a vykazovania investičného životného poistenia a prislúchajúcich technických rezerv.

3 Výsledky práce a diskusia

V prvej časti diplomovej práce sme ako súčasť finančného trhu definovali poisťný trh, v rámci ktorého sme sa zamerali na poisťovňu ako významný subjekt poisťného trhu, na jej fungovanie, a na riziká vplývajúce na jej činnosť. Teoretická časť práce bola zameraná na poisťný produkt, ktorým je investičné životné poistenie. Vysvetlili sme mechanizmus jeho fungovania a technické rezervy, ktoré musí poisťovňa z investičného životného poistenia povinne tvoriť.

V nasledujúcich kapitolách sa budeme venovať účtovnému zobrazeniu investičného životného poistenia a s ním súvisiacich technických rezerv na príklade vybranej poisťovne, ktorou bude Wüstenrot poisťovňa, a.s. Predmetom účtovného zobrazenia bude touto poisťovňou ponúkaný produkt investičného životného poistenia s názvom „Investičné životné poistenie pre zdravie a dôchodok W-pohode“.

3.1 Wüstenrot poisťovňa, a. s.

Wüstenrot poisťovňa, a.s. je poisťovňou patriacou do nemecko-rakúskej skupiny Wüstenrot. Jej počiatky v Slovenskej republike siahajú do roku 1994, kedy bola založená Univerzálna banková poisťovňa, a.s. Neskôr, v roku 2003, Wüstenrot životná poisťovňa, a.s. túto poisťovňu kúpila. Touto kúpou tak poisťovňa vstúpila aj na trh neživotného poistenia.

Wüstenrot poisťovňa, a.s. patrí v súčasnosti medzi najväčšie a najznámejšie poisťovne pôsobiace na slovenskom poisťnom trhu. Zaoberá sa poskytovaním rôznych produktov neživotného a životného poistenia. V rámci neživotného poistenia ponúka napríklad poistenie zodpovednosti za škodu, poistenie bývania alebo povinné zmluvné poistenie automobilov. Do povedomia spoločnosti sa dostala pri zavedení revolučnej novinky v oblasti povinného zmluvného poistenia automobilov. Namiesto objemu motora začala na kategorizáciu automobilov používať jeho výkon. Z tohto dôvodu si tak mohlo veľa ľudí povinne zmluvné poistenie uzatvoriť výhodnejšie. Z oblasti životného poistenia sa poisťovňa zaberala najskôr bežným rizikovým životným poistením, avšak neskôr

k ponúkaným produktom pridala aj **investičné životné poistenie**. V roku 2007 poisťovňa získala ocenenie Zlatej mince²² v kategórii investičného poistenia.

3.1.1 Investičné životné poistenie pre zdravie a dôchodok W-pohode

Investičné životné poistenie W-pohode je produkt investičného životného poistenia poskytovaný Wüstenrot poisťovňou, a.s.. Ide o poistenie pre prípad smrti alebo dožitia, ktoré je spojené s investičnými fondami a doplnkové poistenie, ak bolo klientom zvolené. Doplnkovým poistením môžu byť pripoistenia choroby alebo rôzne úrazové poistenia. Cieľom poistného produktu je poskytnutie poistnej ochrany pre hlavné a doplnkové riziká a umožnenie investovania voľných finančných prostriedkov v závislosti od zvolenej investičnej stratégie do až šiestich rôznych podielových fondov.

Pri uzatváraní poistnej zmluvy poisťovňa po súhlase poisteného podrobne skúma jeho zdravotný stav prostredníctvom zdravotného dotazníka, ktorý tvorí súčasť poistnej zmluvy. Zisťujú sa napríklad:

- výška a váha,
- vzťah k fajčeniu,
- pravidelné užívanie liekov,
- hospitalizácie v minulosti a prípadné plánované hospitalizácie,
- nepriaznivé výsledky pri špeciálnych vyšetreniach (EKG, ultrazvuk a iné),
- pravdepodobnosť genetickej predispozície na rôzne ochorenia.

Poisťovňa má zároveň prístup k výsledkom lekárskej prehliadky vykonanej v súvislosti s uzatvorením poistenia, ako aj ku všetkým minulým lekárske správam z rôznych zdravotníckych zariadení. Priamo v poistnej zmluve však môže poistený aj odmietnuť preskúmanie jeho zdravotného stavu. Ak v takomto prípade dôjde k vzniku poistnej udalosti, poistený nemá nárok na poistné plnenie, ak k tejto udalosti došlo následkom choroby alebo ťažkostí, ktorých príznaky boli v zdravotnej dokumentácii popísané už pred uzatvorením poistnej zmluvy.

Poistná zmluva sa uzatvára na návrh potenciálneho klienta a musí byť vyhotovená v písomnej podobe. Zmluvu je uzatvorená priamo klientom alebo prostredníctvom

²² Zlatá minca je významná súťaž finančných produktov, ktorá každoročne hodnotí finančné produkty v 31 rôznych kategóriách

finančného sprostredkovateľa, pričom z dôvodu náročnejšieho pochopenia investičného životného poistenia je práve druhý spomenutý spôsob využívanejší.

Poistná ochrana sa začína dňom dohodnutým v poistnej zmluve. Od uzatvorenia zmluvy je poistený povinný platiť dohodnuté minimálne poistné za každé poistné obdobie, ktoré je dohodnuté v poistnej zmluve. V prípade omeškania platby má poisťovňa nárok na úroky z omeškania.

Inkasované poistné poisťovňa použije na nákup podielových jednotiek investičných fondov podľa aktuálneho alokačného pomeru. Poistený znáša riziko, ktoré je spojené s týmto investovaním. Okrem jedného fondu (fondu Wüstenrot) poisťovňa negarantuje hodnotu podielových jednotiek investičných fondov.

Osobný investičný účet klienta, na ktorom sa evidujú podielové jednotky sa v poistných zmluvách a iných dokumentoch Wüstenrot poisťovne, a.s. označuje pojmom **fondový účet**. Fondový účet je od začiatku poistenia znižovaný o počet podielových jednotiek, ktoré zodpovedajú poplatkom a rizikovému príspevku. Rizikový príspevok je protihodnota, ktorú platí poistený poisťovni za krytie poistných rizík, ktoré boli dohodnuté v poistnej zmluve. Pri nebezpečných voľnočasových záľubách, povolaniach alebo pri zhoršenom zdravotnom stave výška rizikového príspevku rastie. Poistený má za poplatok kedykoľvek právo prevádzať podielové jednotky medzi investičnými fondami.

Wüstenrot poisťovňa, a.s. má stanovený sadzobník poplatkov vzťahujúcich sa na investičné životné poistenie. Tieto poplatky predstavujú výnos poisťovne. Niektoré transakcie, ktoré bývajú spoplatnené, sú vo Wüstenrot poisťovni, a.s. zadarmo. Patrí sem napríklad poplatok za zmenu alokačného pomeru, upomínací poplatok alebo poplatok za vydanie druhopisu poistky (pri strate pôvodného dokladu).

Poplatok	Sadzba
Poplatok za nákup podielových jednotiek	3% z prijatého poistného
Poplatok za správu poistenia	0 – 1,99 € v závislosti od aktuálnej hodnoty fondového účtu
Poplatok za správu fondu Wüstenrot	0,2% z hodnoty fondového účtu ročne
Poplatok za umorovanie počiatkových nákladov	25% z dohodnutého min. poistného počas prvých 5-8 rokov
Poplatok za prevod podielových jednotiek	6,64 €
Poplatok za odkup	19,92 €
Poplatok za čiastočný odkup	9,96 €

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Informácie o investičnom životnom poistení pre zdravie a dôchodok Wüstenrot poisťovne, a.s.

Schéma č. 4: Sadzobník poplatkov investičného životného poistenia pre zdravie a dôchodok

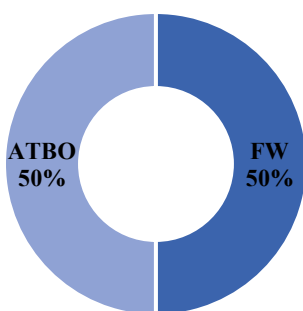
„V rámci produktu investičného životného poistenia je vo Wüstenrot poisťovni, a.s. možné investovať do šiestich rôznych podielových fondov:

- a) Fond Wüstenrot (ďalej „FW“),
- b) C – Quadrat ARTS Total Return Bond (ďalej „ATBO“),
- c) IQAM Equity Emerging Markets (ďalej „RT“),
- d) Spängler IQAM Equity Select Global (ďalej „SESG“),
- e) C – Quadrat ARTS Total Return Balanced (ďalej „ATRB“)
- f) TAM – Americký akciový fond (ďalej „TAAF“).“²³

Pri uzatváraní poisťnej zmluvy si má poistený možnosť zvoliť jednu z troch poisťovňou ponúkaných investičných stratégií, prípadne vytvoriť vlastnú. Investičné stratégie a ich alokačné pomery tvorené jednotlivými fondami sú nasledovné:

Konzervatívna investičná stratégia investuje len do dvoch rôznych fondov – FW a ATBO, do každého v rovnakej výške. FW patrí ku konzervatívnym fondom s nižším rizikom a garantovaným zhodnotením fondu. Je to z dôvodu, že správcom fondu je priamo Wüstenrot poisťovňa, a.s. Aktíva oboch fondov sú investované najmä do dlhopisov, vkladov, pôžičiek poisteným alebo do nástrojov peňažného trhu. Kým FW patrí k stabilným fondom s nižším ale rovnomerným výnosom, ATBO sa snaží dosiahnuť kombináciou viacerých aktív vyšší výnos, než aký by sa dosiahol len pri investovaní do dlhopisov.

Konzervatívna stratégia je vhodná pre začiatočníkov, ktorí nemajú kladný vzťah k riziku. Zároveň v súčasnosti patrí k najvyužívanejším stratégiám ponúkaných Wüstenrot poisťovňou, a.s.

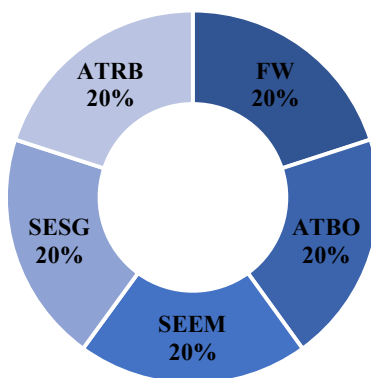

Graf č. 1: Štruktúra konzervatívnej investičnej stratégie Wüstenrot poisťovne, a.s.

²³ Návrh na uzavretie poisťnej zmluvy pre Investičné životné poistenie pre zdravie a dôchodok W-pohode (IŽP), Wüstenrot poisťovňa, a.s.

Vyvážená investičná stratégia investuje rovnomerným dielom do piatich rôznych fondov, okrem dvoch zahrnutých do konzervatívnej investičnej stratégie investuje aj do SEEM, SESG a ATRB. Tieto fondy patria medzi menej konzervatívne, s vyššou mierou podstupovaného rizika. Fondy investujú najčastejšie do iných podielových fondov (napríklad peňažných alebo dlhopisových) a akcií. Investovanie sa uskutočňuje v mene euro. Fond môže investovať aj do aktív v cudzej mene, musia byť však zabezpečené voči zmene kurzu. Za účelom zaistenia tieto fondy môžu používať aj deriváty.

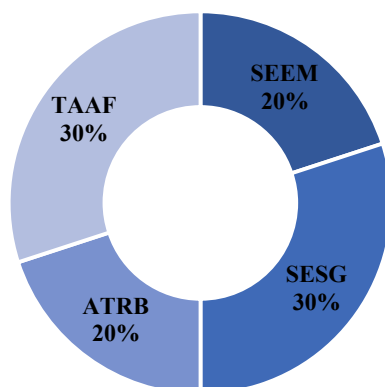
Vyvážená stratégia je vhodná pre investorov so záujmom o stabilný a rovnomerný výnos pri nižšej úrovni rizika.

Graf č. 2: Štruktúra vyváženej investičnej stratégie Wüstenrot poisťovne, a.s.

Dynamická investičná stratégia neinvestuje do fondov FW a ATBO použitých v konzervatívnej investičnej stratégii. Investuje do fondov SEEM, SESG, ATRB, ktoré sú použité vo vyváženej stratégii, a pridáva k nim nový fond, TAAF. Je to otvorený akciový podielový fond, ktorého správcovskou spoločnosťou je Tatra Asset Management, správ. spol., a. s. Výnos sa snaží dosiahnuť z vývoja cien a dividend akciových investícií. Fond sa zameriava na investície v regióne Severnej Ameriky.

Dynamická stratégia sa odporúča v prípadoch, ak je klientom skúsenejší investor ochotný znášať vyššiu mieru rizika s možnosťou dosiahnutia vyššieho výnosu v dlhodobom časovom horizonte.

Graf č. 3: Štruktúra dynamickej investičnej stratégie Wüstenrot poisťovne, a.s.

Ak klient nechce žiadnu z poisťovňou ponúknutých stratégií, môže si vytvoriť vlastnú. V tom prípade si alokačný pomer zvolí sám, pričom má na tento účel k dispozícii všetkých šesť podielových fondov. Stratégia zvolená vlastnou úvahou klienta sa však odporúča len veľmi skúseným investorom.

Poistený má za určitých podmienok právo poistnú zmluvu vypovedať. Poistený môže od zmluvy odstúpiť do dvoch mesiacov od jej uzatvorenia, alebo výpoveďou podanou aspoň šesť týždňov pred uplynutím poistného obdobia. Pri zmluve uzatvorenej na diaľku má poistený možnosť od zmluvy odstúpiť do štrnástich dní od jej uzatvorenia. Vypovedaním zmluvy poistenie zaniká.

Pri zániku poistenia bude poistenému vyplatená **odkupná hodnota**. Predstavuje finančnú čiastku, ktorá je za určitých podmienok vyplatená poistenému pri zániku poistenia. Ak poistná zmluva netrvá viac ako tri roky, poisťovňa vyplatí poistenému odkupnú hodnotu, ktorá bude minimálne vo výške aktuálnej hodnoty aktív, do ktorých investovala, zníženej o poistné krytie rizika a v minulosti poskytnuté poistné plnenia. Ak poistná zmluva trvá tri roky a viac, odkupná hodnota je aktuálna hodnoty fondového účtu ku dňu ukončenia zmluvy znížená o neuhradené poplatky a rizikové príspevky. Za určitých podmienok je možný aj čiastočný odkup, ktorý nemá žiadny vplyv na trvanie poistenia.

Wüstenrot poisťovňa, a.s. odporúča tento produkt investičného životného poistenia osobám, ktoré majú záujem o dlhodobé budovanie svojho finančného zabezpečenia prostredníctvom investovania spolu s poistnou ochranou pre povinné a zvolené poistné riziká. Poistený by mal byť pripravený niesť všetky riziká súvisiace s investovaním do

podielových fondov v dlhodobom časovom horizonte, vrátane rizika straty časti alebo celej sumy investovaných prostriedkov.

3.1.2 Klasifikácia zmlúv investičného životného poistenia

Napriek samotnej definícii investičného životného poistenia a princípom jeho fungovania môžu mať poisťovne rôzne prístupy k jeho účtovaniu. Poisťovňa však musí účtovať v súlade so slovenskou legislatívou a Medzinárodnými štandardmi finančného vykazovania IFRS. Poistné zmluvy aktuálne upravuje štandard *IFRS 17 Poistné zmluvy*. Úlohou všetkých štandardov IFRS je zvýšiť porovnateľnosť účtovných závierok medzi jednotlivými krajinami sveta pomocou jednotných pravidiel vykazovania.

Rôzne účtovanie vyplýva predovšetkým z klasifikácie zmluvy, na základe ktorej bolo investičné životné poistenie uzatvorené. Investičné životné poistenie môže byť v súlade s IFRS definované v závislosti od typu prenášaného rizika dvomi typmi zmlúv:

- Poistná zmluva,
- Investičná zmluva.

Poistná zmluva prenáša na poisťovňu významné poistné riziko – riziko, že nastane neistá budúca udalosť. Investičná zmluva však prenáša finančné riziko – riziko zmeny budúcej úrokovej miery, kurzu cudzej meny alebo inej premennej, ktorú nevie žiadna zo zmluvných strán ovplyvniť. „Wüstenrot poisťovňa, a.s. definuje významné poistné riziko ako možnosť vzniku povinnosti poistného plnenia v prípade výskytu poistnej udalosti, ktoré minimálne o 10% prevyšuje záväzky z poistného, ak by sa poistná udalosť nevyskytla.“²⁴ Len malé množstvo z uzatvorených zmlúv investičného životného poistenia neprenáša významné poistné riziko. Z dôvodu konzistentnosti účtovania a vykazovania sa Wüstenrot poisťovňa, a.s. rozhodla účtovať o všetkých zmluvách investičného životného poistenia ako o *poistných zmluvách*.

²⁴ Výročná správa 2019, Wüstenrot poisťovňa, a.s.

3.2 Účtovanie investičného životného poistenia vo Wüstenrot poisťovni, a.s.

Skutočnosť, že sa Wüstenrot poisťovňa, a.s. rozhodla účtovať o zmluvách investičného životného poistenia ako o poistných zmluvách, významne vplýva na účtovanie a vykazovanie transakcií súvisiacich s týmto poistením.

Účtovanie zmluvy investičného životného poistenia a s ňou súvisiacich účtovných prípadov si znázorníme na ilustratívnom príklade. Osobou, ktorá bude poistená a zároveň bude aj uhrádzať poistné (poistený aj poistník), bude p. Adam Polák. Pri účtovaní účtovných prípadov sa nebudeme venovať účtovaniu zaistenia, pretože Wüstenrot poisťovňa, a.s. pri investičnom životnom poistení služby zaistenia nevyužíva.

Vek	25
Povolanie Forma povolania	účtovník zamestnanec
Riziková skupina povolania	normálne riziko
Diagnostikované ochorenie	žiadne
Pravidelne užívané lieky	žiadne
Fajčiar/nefajčiar	nefajčiar
Pravidelné športovanie Forma športu	áno beh
Riziková skupina záujmovej činnosti	normálne riziko
V minulosti odmietnutá žiadosť o uzatvorenie životného poistenia	nie
Nepoistiteľná osoba	nie

Schéma č. 5: Vybrané údaje z návrhu poistnej zmluvy

Na základe vybraných údajov z návrhu poistnej zmluvy bola medzi p. Polákom a Wüstenrot poisťovňou, a.s. uzatvorená zmluva investičného životného poistenia pre zdravie a dôchodok W-pohode s nasledujúcimi dohodnutými podmienkami:

Suma ročného poistného	660€
Splatnosť poistného	mesačná, v sume 55€
Začiatok poistenia	1.2.2021
Investičná stratégia	konzervatívna
Predmet poistenia	poistenie pre prípad smrti alebo dožitia
Vek dožitia určujúci poistné plnenie	75 rokov

Suma dojednaná pre prípad smrti	konštantná, 6 000 €
Súhlas s ocenením zdravotného stavu	áno

Schéma č. 6: Podmienky uzatvorenej poistnej zmluvy

Poist'ovňa účtuje na syntetických účtoch rámcovej účtovej osnovy upravenej Opatrením Ministerstva financií²⁵, ktoré stanovuje odporúčané syntetické účty. Poist'ovňa si však môže syntetické účty aj tvoriť, pričom si k všetkým účtom vytvára analytickú evidenciu podľa svojich potrieb. Vytvorená analytická evidencia musí zohľadňovať časové hľadisko, charakter majetku a záväzkov, charakter nákladov a výnosov, ale napríklad aj spôsob finančného riadenia poisťovne. Wüstenrot poisťovňa, a.s. po zohľadnení všetkých požiadaviek kladených zákonom a skupinou Wüstenrot zaviedla 7 číselnú analytickú evidenciu pre každý účet účtového rozvrhu.

3.2.1 Vznik poistnej zmluvy

Uzatvorenie poistnej zmluvy investičného životného poistenia vychádza vždy z iniciatívy klienta, nie samotnej poisťovne. Prvým krokom je vyplnenie návrhu poistnej zmluvy klientom. Po obdržaní návrhu poistnej zmluvy nasleduje v poisťovni jej formálna a obsahová kontrola. Na základe údajov zistených z návrhu zmluvy, poisťovňa vyhodnotí riziko a pomocou aktuárskych predpokladov a odhadov určí výšku poistného. Ak s podmienkami klient súhlasí, je podpísaná poistná zmluva. Pri vzniku poistnej zmluvy je k nej priradené jedinečné číslo, ktoré sa ani po jej zániku nesmie použiť v žiadnej inej zmluve. Pri vzniku poistnej zmluvy je dôležité správne stanoviť deň vzniku účtovného prípadu, ktorý je v poisťovni vznikom predpísaného poistného. Deň uskutočnenia účtovného prípadu pre pohľadávky vznikajúce z poistenia je deň, v ktorý bola poistná zmluva uzatvorená, prípadne iný deň špecifikovaný v poistnej zmluve. Z tohto dôvodu vzniká poisťovni v našom prípade predpísané poistné dňa 1.2.2021. Deň uzavretia poistnej zmluvy je pre poisťovňu tiež začiatočným dňom správy poistenia. Za správu poistenia a za iné transakcie, súvisiace s poistením si poisťovňa účtuje poplatky.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 308.0200015 – Ostatné pohľadávky z poistenia a zaistenia - ŽP IŽP živé
- 621.0200030 – Predpísané poistné v hrubej výške - ŽP IŽP

²⁵ Opatrenie Ministerstva financií z 3. decembra č. 22 212/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre poisťovne, pobočky zahraničných poisťovní, zaist'ovne, pobočky zahraničných zaist'ovní a Slovenskú kanceláriu poisťovateľov

- 235.0200033 – Bežné účty - prijaté poistné a poplatky IŽP

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
1	PZ	Predpis poistného – investičné životné poistenia	660,-	308	621
		analytická evidencia	660,-	308.0200015	621.0200030

Schéma č. 7: Zaučtovanie predpisu poistného

MD	308.0200015	D	MD	621.0200030	D
1)	660,-			1)	660,-

Schéma č. 8: Zaučtovanie predpisu poistného na účtoch

Klient si s poisťovňou dohodol v poistnej zmluve mesačné splátky poistného. Mesačne uhrádza spolu s poistným aj poplatky súvisiace so správou poistenia, prípadne iné poplatky vyplývajúce z transakcií týkajúcich sa poistenia. Medzi ne patrí napríklad poplatok za správu fondu Wüstenrot alebo poplatok za nákup podielových jednotiek. O výške všetkých uvedených poplatkov bol klient informovaný ešte pred samotným uzatvorením poistnej zmluvy.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 301.0200011 – Pohľadávky z poistenia voči poisteným – poplatky ŽP IŽP
- 647.0200015 – Ostatné technické výnosy - poplatky z poistenia ŽP IŽP živé
- 235.0200033 – Bežné účty - prijaté poistné a poplatky IŽP

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
2	PZ	Predpis poplatkov – investičné životné poistenie	10,-	301	647
		analytická evidencia	10,-	301.0200011	647.0200015

Schéma č. 9: Zaučtovanie predpisu poplatkov

MD	301.0200011	D	MD	647.0200015	D
2)	10,-			2)	10,-

Schéma č. 10: Zaučtovanie predpisu poplatkov na účtoch

Následne po obdržaní údajov potrebných k platbe, klient uhradí mesačné poistné a zároveň poplatky, ktoré vznikli pri správe poistenia.

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
3	VBÚ	Inkaso poistného	55,-	235	308
		analytická evidencia	55,-	235.0200033	308.0200015
4	VBÚ	Inkaso poplatkov	10,-	235	301
		analytická evidencia	10,-	235.0200033	301.0200011

Schéma č. 11: Zaučtovanie inkasa poistného a poplatkov

MD	235.0200033	D	MD	308.0200015	D
3)	55,-			3)	55,-

Schéma č. 12: Zaučtovanie inkasa poistného na účtoch

MD	235.0200033	D	MD	301.0200011	D
4)	10,-			4)	10,-

Schéma č. 13: Zaúčtovanie inkasa poplatkov na účtoch

V praxi môžu však nastať aj iné situácie. Poistovňa môže napríklad prijať platbu ešte predtým, ako bude mať poistnú zmluvu zaznamenanú v účtovnom softvéri. Takáto situácia môže nastať predovšetkým pri práci sprostredkovateľov. V tom prípade platba nie je spárovaná s konkrétnou poistnou zmluvou. Poistovňa takéto platby preto nemôže účtovať ako zníženie pohľadávky voči poistenému, ale ako vznik záväzku. Po zaúčtovaní zmluvy na základe interného účtovného dokladu v účtovnom softvéri poistovňa započíta záväzok voči poistenému s pohľadávkou, ktorá v softvéri vznikla pri zaúčtovaní poistnej zmluvy.

Napriek tomu, že v poisťovniach nie je dovolené vzájomne započítavať náklady a výnosy, majetok a záväzky, opatrenie²⁶ za určitých podmienok započítanie povoľuje. Poistovňa môže započítať pohľadávky a záväzky vedené voči tej istej fyzickej alebo právnickej osobe za predpokladu, že sú vyjadrené v rovnakých menách a ich doba splatnosti je do jedného roka.

Poistovňa zvolí analytickú evidenciu k účtu 235 - *Bankové účty* v závislosti od toho, v akej banke je vedený bankový účet, na ktorý platba prišla.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 331.0200012 – Záväzky z poistenia voči poisteným – nestálci ŽP
- 235.02000xx – Bežné účty - banka XX
- 308.0200015 – Ostatné pohľadávky z poistenia a zaistenia - ŽP IŽP živé

²⁶ Opatrenie Ministerstva financií z 3. decembra č. 22 212/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre poisťovne, pobočky zahraničných poisťovní, zaistovne, pobočky zahraničných zaistovní a Slovenskú kanceláriu poisťovateľov

- náklady na znalecké posudky,
- odmeny lekárom za ocenenie rizika.

Pán Polák písomne súhlasil s ocenením rizika spojeného s jeho zdravotným stavom. Podrobil sa lekárskej prehliadke, za ktorú poisťovňa zaplatí lekárovi určenú odmenu. Pre poisťovňu ide o náklad na obstaranie poistnej zmluvy.

Obstarávacie náklady sa účtujú ako vznik nákladu na obstaranie poistných zmlúv a zároveň vznik alebo zvýšenie záväzku voči dodávateľom poisťovne alebo iným subjektom. Tak ako aj poistné, poisťovňa musí tieto náklady časovo rozlišovať.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 368.0200010 – Iné záväzky – odmeny lekárom - ocenenie rizika
- 532.0200050 – Obstarávacie náklady na poistné zmluvy - odmeny lekárom za ocenenie rizika

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
7	PFA	Ocenenie rizika lekárom	20,-	532	368
		analytická evidencia	20,-	532.0200050	368.0200010

Schéma č. 16: Zaučtovanie obstarávacích nákladov

MD	532.0200050	D	MD	368.0200010	D
7)	20,-			7)	20,-

Schéma č. 17: Zaučtovanie obstarávacích nákladov na účtoch

3.2.2 Storno poistnej zmluvy

V praxi môže nastať situácia, kedy klient neuhrádza dohodnuté poistné v termíne splatnosti alebo ho neuhrádza vôbec. Pri zmluvách, pri ktorých je predpoklad, že klient poistné čiastočne alebo vôbec nezaplatí, je poisťovňa povinná pristúpiť k zníženiu hodnoty

pohľadávky prostredníctvom opravnej položky. Opravnú položku tvorí k poistným zmluvám, ktoré sú v účtovníctve poisťovne stále evidované ako „živé“ zmluvy – teda zmluvy, ktoré neboli stornované a ani zrušené. Poisťovňa vytvára opravnú položku na celú sumu dlžného poistného. Ak by došlo zo strany poisťovne k zrušeniu poistnej zmluvy z dôvodu neplatenia poistného, opravná položka bude len vo výške dlžných poplatkov. Je to z dôvodu, že pri zrušení zmluvy poisťovňa žiada len o úhradu poplatkov spojených so správou poistenia. Ak by sumu poplatkov poisťovňa považovala za vysokú, môže pristúpiť k vymáhaniu pohľadávky prostredníctvom exekúcie. Ak nie je exekučné konanie začaté do troch rokov od vzniku pohľadávky, podľa Občianskeho zákonníka sa pohľadávka považuje za premlčanú. Pri rozhodovaní o možnej exekúcii však poisťovňa berie do úvahy náklady spojené s vymáhaním pohľadávky, preto vymáhanie poplatkov prostredníctvom exekúcie nie je časté.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 309.0200010 – Opravné položky k pohľadávkam z poistenia, sprostredkovania a zaistenia -opravná položka ŽP, IŽP
- 547.0200011 – Ostatné technické náklady – OP ŽP IŽP

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
1	IÚD	Tvorba opravnej položky	600,-	547	309
		analytická evidencia	600,-	547.0200011	309.0200010

Schéma č. 18: Zaučtovanie opravnej položky

MD	547.0200011	D	MD	309.0200010	D
1)	600,-			1)	600,-

Schéma č. 19: Zaučtovanie opravnej položky na účtoch

Tvorba opravných položiek sa účtuje na ťarchu účtu nákladov a v prospech konkrétneho účtu opravných položiek. Zníženie alebo prípadné zrušenie opravných položiek sa účtuje na ťarchu konkrétneho účtu opravných položiek a v prospech výnosov.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 309.0200010 – Opravné položky k pohľadávkam z poistenia, sprostredkovania a zaistenia -opravná položka ŽP, IŽP
- 647.0200011 – Ostatné technické výnosy – OP ŽP IŽP

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
2	IÚD	Zrušenie časti opravnej položky	580,-	309	647
		analytická evidencia	580,-	309.0200010	647.0200011

Schéma č. 20: Zrušenie časti opravnej položky

MD	647.0200011	D	MD	309.0200010	D	
	2)	580,-	2)	580,-	1)	600,-

Schéma č. 21: Zrušenie časti opravnej položky na účtoch

Po zrušení časti opravnej položky bude výška opravnej položky v sume 20 €. Jej výška bude zodpovedať výške poplatkov, ktoré môže poisťovňa vymáhať.

Poistený môže od poistnej zmluvy aj odstúpiť. Môže tak urobiť do tridsiatich dní odo dňa uzatvorenia poistnej zmluvy. Odstúpenie sa musí uskutočniť v písomnej forme, musí byť vlastnoručne podpísané poisteným a musí byť osobne alebo poštou doručené do sídla poisťovne. Zmluva zaniká aj v prípade, ak klient neuhradil poistné do jedného mesiaca od doručenia výzvy na zaplatenie. K poistným zmluvám, ktoré zruší jedna zo zmluvných strán, poisťovňa už nevytvára ďalšie predpisy poistného. Obe zmluvné strany môžu zmluvu vypovedať aj z rôznych iných dôvodov do dvoch mesiacov od vzniku zmluvy.

Zmluvy, ktoré zanikli vyššie spomenutými spôsobmi, poisťovňa označuje ako *stornované zmluvy*. Ak je poisťná zmluva stornovaná jednou zo zmluvných strán, poisťovňa účtuje o odpise pohľadávky voči poistenému. V prípade, ak bola predtým vytvorená k pohľadávke opravná položka, je potrebné ju pred odpísaním pohľadávky zúčtovať. Následne cez interný doklad preúčtuje pohľadávku voči poistenému na analytickú evidenciu zodpovedajúcu stornu poisťnej zmluvy pre neplatenie.

Wüstenrot poisťovňa, a.s. má pre stornované poisťné zmluvy vytvorenú nasledovnú analytickú evidenciu:

- 308.0200013 – Ostatné pohľadávky z poistenia a zaistenia - ŽP IŽP storno pre neplatenie
- 308.0200014 – Ostatné pohľadávky z poistenia a zaistenia - ŽP IŽP storno ostatné
- 547.0200013 – Ostatné technické náklady – ŽP IŽP storno pre neplatenie
- 547.0200014 – Ostatné technické náklady – ŽP IŽP storno ostatné

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
3	IÚD	Odpis pohľadávky voči poistenému pre neplatenie	600,-	547	308
		analytická evidencia	600,-	547.0200013	308.0200013

Schéma č. 22: Zaučtovanie odpisu pohľadávky

MD	547.0200013	D	MD	308.0200013	D
3)	600,-			3)	600,-

Schéma č. 23: Zaučtovanie odpisu pohľadávky na účtoch

3.2.3 Investovanie finančných prostriedkov

Poistený poisťovni pravidelne uhrádza určené poistné. Ako sme spomínali v teoretickej časti, poisťovňa toto poistné rozdelí na dve časti – poistnú a investičnú zložku. Práve druhá spomenutá, investičná zložka, je následne použitá na investovanie. Investovanie prostriedkov sa uskutočňuje v mene a na účet poisteného do vybraných finančných nástrojov. Pán Polák nemá skúsenosti s investovaním a tiež nemá kladný vzťah k riziku, a preto si vo svojej poistnej zmluve zvolil konzervatívnu investičnú stratégiu. V rámci konzervatívnej investičnej stratégie je investičná zložka poistného investovaná do podielových fondov, konkrétne FW a ATBO. Do každého z nich sa investuje v rovnakej výške.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 235.0200033 – Bežné účty - prijaté poistné a poplatky IŽP
- 145.5200060 – Investície v podielových fondoch - PF Trade FW v mene klientov
- 145.5200062 – Investície v podielových fondoch - PF Trade ATBO v mene klientov

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
1	VBÚ IÚD	Investovanie prostriedkov v mene poisteného do FW	150,-	145	235
	VBÚ, IÚD	analytická evidencia	150,-	145.5200060	235.0200033
2	VBÚ, IÚD	Investovanie prostriedkov v mene poisteného do ATBO	150,-	145	235
		analytická evidencia	150,-	145.5200062	235.0200033

Schéma č. 24 Zaučtovanie investovania prostriedkov v mene poisteného

MD	145.5200060	D	MD	235.0200033	D
1)	150,-			1)	150,-

MD	145.5200062	D	MD	235.0200033	D
2)	150,-			2)	150,-

Schéma č. 25: Zaučtovanie investovania prostriedkov v mene poisteného na účtoch

Wüstenrot poisťovňa, a.s. zvyčajne uskutočňuje investovanie finančných prostriedkov v mene poistených dvakrát do mesiaca. Vždy ku koncu kalendárneho roka zverejňuje predpokladané termíny investovania finančných prostriedkov klientov do podielových jednotiek fondov na nasledujúci kalendárny rok. Pri finančnom umiestnení prostriedkov v mene klientov sa môže dosiahnuť výnos. Účtovanie a vykazovanie tohto výnosu súvisí s klasifikáciou zmluvy investičného životného poistenia vo Wüstenrot poisťovni, a.s. ako poistnej zmluvy. Výnos je účtovaný ako výnos poisťovne na účtoch v analytickom členení, ktoré určuje z ktorého fondu výnos vznikol a zdôrazňuje skutočnosť, že ide o výnos v mene klientov. Následne v prípade poistnej udalosti, čiastočného alebo úplného odkupu bude suma výnosu súčasťou nákladov poisťovne.

Za správnosť rozdelenia výnosov z investovania finančných prostriedkov v mene poistených medzi všetkými klientmi, ktorých prostriedky sa investujú, zodpovedá aktuár.

Investovanie prostriedkov v mene poistených sa vo väčšine prípadov uskutočňuje do podielových fondov, ktoré sú vlastnené správcovskou spoločnosťou. Výnos z finančného umiestnenia vzniká v prípade, ak je cena podielových jednotiek pri predaji vyššia ako cena pri ich nákupe. Z dosiahnutého výnosu správcovská spoločnosť zrazí 19% zrážkovú daň v súlade so zákonom 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Ak je suma výnosu po zrážkovej dani vyplatená poistenému, nevstupuje do žiadneho z daňových priznaní a považuje sa za daňovo vysporiadanú.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 151.0200030 – Pohľadávky z finančného umiestnenia v mene poistených – IŽP
- 636.5200062 – Výnosy z ostatných zložiek finančného umiestnenia - ATBO v mene klientov

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
3	IÚD	Výnos z finančného umiestnenia v mene poistených	20,-	151	636
		analytická evidencia	200,-	151.0200030	636.5200062

Schéma č. 26: Zaúčtovanie výnosu z finančného umiestnenia v mene poistených

MD	151.0200030	D	MD	636.5200062	D
3)	20,-			3)	20,-

Schéma č. 27: Zaúčtovanie výnosu z finančného umiestnenia v mene poistených na účtoch

Po zaúčtovaní výnosu bude suma výnosu vyplatená na bankový účet v poisťovni. Poisťovňa následne výnos preúčtuje na fondový účet klienta. Takýmto spôsobom dôjde k zániku pohľadávky z finančného umiestnenia voči správcovskej spoločnosti.

3.2.4 Technické rezervy

Povinnosť tvorby technických rezerv poisťovniam ukladá zákon o poisťovníctve. Tvorí sa na možnú budúcu úhradu záväzkov poisťovne voči klientom. Výška technických rezerv je počítaná aktuármi, neustále kontrolovaná a podlieha prísnyim pravidlám. V súvislosti s produktom investičného životného poistenia W – pohode, účtuje Wüstenrot poisťovňa, a.s. o technických rezervách na všetkých účtoch technických rezerv s výnimkou účtu 429 – Ďalšie technické rezervy.

Technické rezervy sú tvorené v brutto výške a pre každú poistnú zmluvu sú tvorené a počítané osobitne. Analytické účty k technickým rezervám sa majú tvoriť tak, aby bolo možné určiť prevody technických rezerv a zmenu stavu príslušnej technickej rezervy. Prípadná zmena stavu technickej rezervy na poistné budúcich období je účtovaná s vplyvom na výsledok hospodárenia.

Pri výpočte výšky technickej rezervy zohráva dôležitú úlohu riziko. Ak nie je rozložené rovnomerne počas účtovného obdobia alebo sa priebežne mení, musia sa použiť aktuárske výpočty prihliadajúce na jeho odlišný vývoj. Wüstenrot poisťovňa, a.s., má postup výpočtu a tvorby technických rezerv upravený formou vnútorného predpisu.

Najdôležitejšou spomedzi rezerv vyplývajúcich z uzavretia zmluvy investičného životného poistenia je rezerva na **poistné budúcich období**. Zvolené obdobie uzavretej poistnej zmluvy je poistný rok. Poistný rok predstavuje časový interval, ktorý je tvorený 365 dňami (v prestupnom roku 366 dňami). Vo väčšine prípadov teda nie je zhodný s účtovným obdobím. Poistná zmluva je uzatvorená aj na niekoľko desiatok rokov, pričom predpis poistného je účtovaný ročne. Poisťovňa nemôže celý výnos z ročného poistného zaúčtovať do bežného účtovného obdobia. Do výnosov bežného účtovného obdobia patrí len časť pripadajúca na bežné účtovné obdobie. Túto časť nazývame *zaslúžené poistné*. Časť poistného, ktorá sa týka nasledujúceho obdobia, nazývame *nezaslúžené poistné*. Poisťovňa je povinná účtovať o časovom rozlíšení poistného.

Časové rozlíšenie poistného v rámci životného poistenia sa v poisťovni účtuje ako vznik nákladu na poistné budúcich období a súčasne vznik technickej rezervy na poistné budúcich období.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 523.0200030 – Tvorba technickej rezervy na poistné budúcich období – IŽP
- 441.0200030 – Technická rezerva na poistné budúcich období – poistné BO, IŽP

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
1	IÚD	Tvorba rezervy na poistné budúcich období	500,-	523	441
		analytická evidencia	500,-	523.0200030	441.0200030

Schéma č. 28: Zaúčtovanie tvorby rezervy na poistné budúcich období

MD	523.0200030	D	MD	441.0200030	D
1)	500,-			1)	500,-

Schéma č. 29: Zaúčtovanie tvorby rezervy na poistné budúcich období na účtoch

Ďalšou rezervou tvorenou v súvislosti s investičným životným poistením je **rezerva na poistné prémie a zľavy**. V poistnej zmluve p. Poláka bolo uvedené, že ak bude prvé poistné vrátane súvisiacich poplatkov uhradené v termíne splatnosti, poisťovňa mu poskytne zľavu z ročného poistného v sume 60€. Ak poisťovňa uzatvára poistnú zmluvu, ktorá umožňuje za istých podmienok poskytnutie zľavy, podľa zákona o poisťovníctve musí povinne vytvárať rezervu. V deň uzatvorenia poistnej zmluvy poisťovňa vytvorí rezervu na poistné prémie a zľavy v sume, ktorá má byť dostatočná na pokrytie prípadného záväzku. Následne pri splnení podmienok poskytnutia zľavy, bude suma pohľadávky voči poistenému znížená o sumu zľavy. Ak by poisťovňa nemala vytvorenú technickú rezervu na poistné prémie a zľavy, alebo ak by poskytla zľavu hneď pri uzatvorení zmluvy, poskytnutie zľavy by účtovala ako zníženie výnosu z poistného.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 536.0200030 – Poistné prémie a zľavy – IŽP
- 445.0200030 – Technická rezerva na poistné prémie a zľavy – IŽP
- 308.0200015 – Ostatné pohľadávky z poistenia a zaistenia - ŽP IŽP živé

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
2	IÚD	Tvorba rezervy na poistné prémie a zľavy	60,-	536	445
		analytická evidencia	60,-	536.0200030	445.0200030

Schéma č. 30: Zaúčtovanie tvorby rezervy na poistné prémie a zľavy

MD	536.0200030	D	MD	445.0200030	D
2)	60,-			2)	60,-

Schéma č. 31: Zaúčtovanie tvorby rezervy na poistné prémie a zľavy na účtoch

Pri investovaní finančných prostriedkov v mene poistných je nositeľom rizika premenlivosti výnosov alebo rastu investovaných prostriedkov poistený. Zákon o poisťovníctve v takýchto prípadoch ukladá poisťovni povinnosť tvoriť **technickú rezervu na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených**. Wüstenrot poisťovňa, a.s. tvorí takúto rezervu len na produkt investičného životného poistenia. Výška technickej rezervy sa určuje ako reálna hodnota investovaných prostriedkov v mene poisteného ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Reálna hodnota sa počíta ako počet podielových jednotiek klienta vynásobený ich aktuálnou cenou. Hodnota investovaných prostriedkov závisí od výšky zaplateného poistného a poplatkov. Zmena tejto technickej rezervy v priebehu bežného účtovného obdobia sa vykazuje cez výkaz ziskov a strát.

Ak by sa výpočtom zistilo, že technická rezerva má byť vytvorená v zápornej výške, poisťovňa o zápornej časti tejto rezervy bude účtovať ako o pohľadávke voči poistenému.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 529.0200030 – Tvorba ďalších technických rezerv - IŽP
- 446.0200030 – Technická rezerva na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených – IŽP

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
3	IÚD	Tvorba rezervy na investičné životné poistenie	300,-	529	446
		analytická evidencia	300,-	529.0200030	446.0200030

Schéma č. 32: Zaúčtovanie tvorby rezervy na investičné životné poistenie

MD	529.0200030	D	MD	446.0200030	D
3)	300,-			3)	300,-

Schéma č. 33: Zaúčtovanie tvorby rezervy na investičné životné poistenie na účtoch

Wüstenrot poisťovňa, a.s. tvorí v súvislosti s investičným životným poistením aj **technickú rezervu na životné poistenie**. Podľa zákona o poisťovníctve predstavuje hodnotu budúcich záväzkov poisťovne vypočítanú poistno-matematickými metódami vrátane podielov na zisku alebo prebytku poistného a nákladov súvisiacich so správou poistení, po odpočítaní sumy budúceho poistného. Pri jej výpočte sa vychádza z netto poistného – z časti predpísaného poistného kryjúceho riziko a nezahŕňajúce zisk a náklady poisťovne.

Ak sú obstarávacie náklady na poistné zmluvy súčasťou poistného, je povolená zillmerizácia. Wüstenrot poisťovňa, a.s., pomocou zillmerizácie časovo rozlišuje časť obstarávacích nákladov. Pri použití zillmerizácie technických rezerv sa obstarávacie náklady nezúčtujú hneď pri zaúčtovaní predpisu poistného. O ich výšku sa zníži tvorba technickej rezervy na životné poistenie. Ak by hodnota obstarávacích nákladov prevyšovala technickú rezervu, rezerva bude v nulovej výške a rozdiel sa prenesie do ďalšieho obdobia. Obstarávacie náklady sú postupne odpisované počas celej doby platenia poistného až dovtedy, kým nebude zúčtovaná celá suma obstarávacích nákladov. Vysvetľuje sa tým, prečo v prvých rokoch trvania zmluvy poisťovňa pri jej zrušení nevypláca odkupnú hodnotu.

V nasledujúcich štyroch účtovných prípadoch je znázornený spôsob účtovania časového rozlíšenia obstarávacích nákladov pomocou zillmerizácie, ak hodnota obstarávacích nákladov prevyšuje hodnotu technickej rezervy na životné poistenie. Z účtovného rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s. budú použité nasledovné účty:

- 442.0200011 – Technická rezerva na životné poistenie - ŽP Zillmerova,
- 527.0200011 – Tvorba technických rezerv na životné poistenie - ŽP Zillmerova
- 532.0200011 – Obstarávacie náklady na poistné zmluvy - provízie, obstaranie ŽP

- 391.0200022 – Náklady budúcich období - aktivácia negatívnej rezervy ŽP, IŽP

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
4	IÚD	Tvorba rezervy na životné poistenie	1500,-	527	442
		analytická evidencia	1500,-	527.0200011	442.0200011
5	IÚD	Zníženie technickej rezervy o obstarávacie náklady	1 600,-	442	527
		analytická evidencia	1 600,-	442.0200011	527.0200011
6	IÚD	Náhrada záporného zostatku rezervy nulovou hodnotou	100,-	527	442
		analytická evidencia	100,-	527.0200011	442.0200011
7	IÚD	Zaúčtovanie rozdielu rezervy ako časové rozlíšenie obstarávacích nákladov	100,-	391	532
		analytická evidencia	100,-	391.0200022	532.0200011

Schéma č. 34: Zaúčtovanie zillmerizácie

MD	527.0200011	D	MD	442.0200011	D
4)	1 500,-	5)	1 600,-	4)	1 500,-
6)	100,-			6)	100,-

MD	391.0200022	D	MD	532.0200011	D
7)	100,-			7)	100,-

Schéma č. 35: Zaúčtovanie zillmerizácie na účtoch

V nasledujúcom účtovnom období poisťovňa zúčtuje sumu nákladov budúcich období do nákladov bežného účtovného obdobia. Účtovala by zápisom opačným od tvorby časového rozlíšenia obstarávacích nákladov.

Poslednou spomedzi technických rezerv tvorených Wüstenrot poisťovňou, a.s. aj v súvislosti s investičným životným poistením je **rezerva na poistné plnenia**. Rezerva je tvorená vo výške odhadovaných nákladov na poistné plnenia, ktoré nastali do konca účtovného obdobia, znížená o vyplatené poistné plnenia. Zákon o poisťovníctve stanovuje tvorbu tejto rezervy pre dva typy poistných udalostí:

- a) nahlásené, ale zatiaľ nevybavené,
- b) nenahlásené, ale v bežnom účtovnom období vzniknuté.

Účelom tejto rezervy je vyčlenenie prostriedkov na úhradu všetkých poistných udalostí, ktoré v danom účtovnom období vznikli. Pri výpočte jej tvorby sa zahŕňajú aj všetky predpokladané náklady súvisiace so spracovaním a vybavením poistnej udalosti. Výpočet rezervy zohľadňuje interné aj externé udalosti, ktoré je možné predvídať. Patria sem napríklad zmeny v spôsobe likvidácie poistnej udalosti, inflácia alebo zmeny v legislatíve. Rezerva na nahlásené poistné udalosti sa oceňuje kvalifikovaným odhadom likvidátora a vytvára sa na každú poistnú udalosť samostatne. Pri výpočte rezervy na nenahlásené poistné udalosti sa využívajú okrem odhadu likvidátora aj aktuárske metódy, ktoré zohľadňujú skúsenosti s poistným produktom a predchádzajúce roky jeho vývoja. Ak bol celý záväzok alebo jeho časť zahrnutý do rezervy na životné poistenie, nesmie byť zahrnutý do rezervy na poistné plnenia.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 443.0200010 – Technická rezerva na poistné plnenie – ŽP, nahlásené
- 443.0200020 – Technická rezerva na poistné plnenia – ŽP, nenahlásené
- 525.0200010 – Tvorba technickej rezervy na poistné plnenia – ŽP, nahlásené
- 525.0200020 - Tvorba technickej rezervy na poistné plnenia – ŽP, nenahlásené

3.2.5 Poistné plnenie a zánik poistnej zmluvy

Poistná zmluva investičného životného poistenia p. Poláka bola uzatvorená na krytie rizika smrti alebo dožitia, pričom vek dožitia bol dohodnutý na dobu 75 rokov. Keďže v zmluve neboli dohodnuté žiadne pripoistenia, v prípade tejto poistnej zmluvy bude poistnou udalosťou len smrť alebo prípadné dožitie sa stanoveného veku. Po likvidácii poistnej udalosti poistná zmluva zaniká.

V prípade, ak dôjde k smrti poisteného vplyvom náhodnej udalosti počas doby trvania poistenia, vzniká oprávnenej osobe nárok na poistné plnenie. Oprávnená osoba je povinná úmrtie bezodkladne oznámiť poisťovní. Spolu s oznámením o poistnej udalosti je povinná zaslať aj úmrtný list a štatistické hlásenie o úmrtí overené notárom, prípadne ďalšie dokumenty súvisiace s úmrtím. Po písomnom ohlásení poistnej udalosti bude poistná udalosť zaregistrovaná v evidenčnom systéme a na jej likvidáciu bude pridelený likvidátor. V prípade životného poistenia sa práca likvidátora vykonáva na diaľku, a to overením všetkých skutočností súvisiacich s poistnou udalosťou. Ak poistený zomrie v prvých rokoch platenia poistenia, poisťovňa si môže vyžiadať napríklad aj staré zdravotné záznamy. Povinnosťou likvidátora je overiť, že skutočnosti týkajúce sa poistnej udalosti sú pravdivé, a oprávnenej osobe vzniká nárok na poistné plnenie. V prípade smrti p. Poláka bude jeho manželke, ktorá je oprávnenou osobou vyplatená dohodnutá konštantná suma poistného plnenia a aktuálna hodnota fondového účtu. Poisťovňa má právo znížiť sumu poistného plnenia o neuhradené poistné.

Hneď po oznámení vzniku poistnej udalosti poisťovňa pristúpi k tvorbe technickej rezervy na poistné plnenia, ktorú vytvorí v sume odhadovaných budúcich nákladov na poistné plnenie. Sumu tvorí konštantná suma poistného plnenia v sume 6 000 € a hodnota fondového účtu ku dňu smrti poisteného v sume 5 000 €. O aktuálnej hodnote fondového účtu je poistený informovaný minimálne raz ročne. Po uznaní poistnej udalosti poisťovňou účtuje poisťovňa vznik reálneho nákladu na poistné plnenie. Následne sa rozpustí vytvorená rezerva na poistné plnenie a oprávnenej osobe bude vyplatené poistné plnenie. Splatnosť poistného plnenia je pätnásť dní od skončenia šetrenia, ktorým poisťovňa zisťovala rozsah poistnej udalosti a poistného plnenia.

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 521.0200020 – Náklady na poistné plnenia - ŽP, smrť
- 331.0200020 – Záväzky z poistenia voči poisteným - poistné plnenie ŽP

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
1	IÚD	Predpis poistného plnenia	11 000,-	521	331
		analytická evidencia	11 000,-	521.0200020	331.0200020
2	IÚD	Rozpustenie rezervy na poistné plnenie	11 100,-	443	625
		analytická evidencia	11 100,-	443.0200010	625.0200010

MD	521.0200020	D
1)	11 000,-	

MD	331.0200020	D
	1)	11 000,-

MD	443.0200010	D
2)	11 100,-	

MD	625.0200010	D
	2)	11 100,-

61

Názvy použitých účtov v účtovom rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.:

- 521.0200010 – Náklady na poistné plnenia - ŽP, dožitie
- 331.0200020 – Záväzky z poistenia voči poisteným - poistné plnenie ŽP
- 442.0200010 – Technická rezerva na životné poistenie – ŽP
- 627.0200010 – Použitie technickej rezervy životného poistenia – ŽP

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	MD	D
3	IÚD	Predpis poistného plnenia	19 850,-	521	331
		analytická evidencia	19 850,-	521.0200010	331.0200020
4	IÚD	Rozpustenie rezervy na poistné plnenie	20 000,-	442	627
		analytická evidencia	20 000,-	442.0200010	625.0200010

Schéma č. 40: Zaučtovanie predpisu poistného plnenia (dožitie) a rozpustenie rezervy

MD	521.0200010	D
3)	19 850,-	

MD	331.0200020	D
	3)	19 850,-

MD	442.0200010	D
4)	20 000,-	

MD	627.0200010	D
	4)	20 000,-

Schéma č. 41: Zaučtovanie predpisu poistného plnenia (dožitie) a rozpustenie rezervy na účtoch

Ak by poisťná zmluva bola uzatvorená na poistenie dvoch osôb, po dožití nastane prechod poistenia pre prípad dožitia na druhú z poistených osôb, ktorá sa stáva poistníkom.

3.3 Vykazovanie investičného životného poistenia vo Wüstenrot poist'ovni, a.s.

Od roku 2006 sú komerčné poisťovne povinné zostavovať účtovnú závierku v súlade s Medzinárodnými štandardmi finančného vykazovania (IFRS). Poisťovňa si v súlade s Medzinárodným účtovným štandardom IAS 1 – Prezentácia účtovnej závierky stanovila nasledovné názvy súčastí účtovnej závierky:

- súvaha,
- výkaz ziskov a strát a výkaz o komplexnom výsledku,
- výkaz o zmenách vlastného imania,
- výkaz peňažných tokov,
- poznámky individuálnej účtovnej závierky.

Wüstenrot poisťovňa, a.s. má ako komerčná poisťovňa povinnosť zostavovania účtovnej závierky podľa IFRS. Účtovným obdobím poisťovne je kalendárny rok. Je teoreticky možné, aby bol účtovným obdobím hospodársky rok, avšak vzhľadom na veľké množstvo výkazov a reportov predkladaných Národnej banke Slovenska pre potreby dohľadu nad poisťným trhom je pre poisťovňu praktickejšie zostavovať účtovnú závierku k poslednému dňu kalendárneho roka.

V súvahe vykazuje poisťovňa majetok, záväzky a vlastné imanie v podrobnom členení za bežné a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie. V priamej súvislosti s investičným životným poistením sa v majetku vykazujú tri položky. Prvou z nich sú časovo rozlíšené obstarávacie náklady, ktoré boli aktivované ako nehmotný majetok. Pri časovom rozlíšení časti obstarávacích nákladov pomocou zillmerizácie dochádza k úprave záväzku vyplývajúceho zo zmluvy. Ak je záväzok po úprave záporný, vykazuje sa ako súčasť nehmotného majetku.

Ako súčasť finančného majetku vykazuje poisťovňa samostatnú položku finančné umiestnenie v mene poistených. Poisťovňa investuje v mene poistených len v rámci investičného životného poistenia. Pri prvotnom účtovaní je všetok finančný majetok účtovaný v reálnej hodnote, zvýšenej o priamo priraditeľné náklady súvisiace s obstaraním. Pri následnom ocenení je majetok z finančného umiestnenia v mene poistených oceňovaný reálnou hodnotou bez odpočítania nákladov, ktoré môžu vzniknúť pri jeho vyradení. Reálna hodnota tohto majetku je hodnota odvodená od identického majetku na aktívnych trhoch. Finančné umiestnenie v mene poistených pre poisťovňu nepredstavuje úverové riziko,

pretože zmena stavu tohto majetku sa prejaví zmenou technickej rezervy na krytie rizika z investovania v mene poistených. V účtovnej závierke Wüstenrot poisťovne, a.s. je preto vždy hodnota finančného umiestnenia v mene poistených rovnaká ako hodnota technickej rezervy na krytie rizika z investovania v mene poistených.

Súčasťou finančného majetku, konkrétne časti úvery a pohľadávky, sú aj pohľadávky z poistenia. Tie sú z časti tvorené aj pohľadávkami voči poisteným z investičného životného poistenia. V účtovníctve sú tieto pohľadávky ocenené v obstarávacej cene. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, poisťovňa skúma, či nedošlo k zníženiu ich hodnoty. Ak existuje objektívny dôkaz že došlo k zníženiu hodnoty pohľadávky, pristúpi s k zníženiu jej hodnoty prostredníctvom opravnej položky s vplyvom na výsledok hospodárenia. V súvahe je vykázaná suma pohľadávok z poistenia už po zohľadnení opravných položiek.

Najväčšiu časť záväzkov poisťovne predstavujú technické rezervy. Všetky technické rezervy podliehajú ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka testovaniu primeranosti technických rezerv. Testovanie vykonávajú aktuari s cieľom zistiť, či je výška technických rezerv dostatočná na pokrytie prípadných budúcich záväzkov. Ak sa zistí nedostatočnosť technických rezerv, poisťovňa musí vytvoriť dodatočnú rezervu, ktorá sa bude účtovať ako náklad bežného účtovného obdobia. Nedostatočnosť technických rezerv môže v poisťovni viesť k problémom so solventnosťou, naopak ich nadhodnotenie spôsobí neoprávnené zníženie základu dane z príjmov. Z tohto dôvodu je správna výška technických rezerv dôležitá pre vykázanie reálneho výsledku hospodárenia.

Výkaz ziskov a strát prezentuje stav nákladov a výnosov k poslednému dňu bežného a bezprostredne predchádzajúceho účtovného obdobia. Vo výkaze ziskov a strát poisťovňa vykazuje výnosy z investovania, ktoré delí na výnosy vo vlastnom mene a v mene poistených. Práve druhé spomenuté sú výnosy z investovania prostriedkov v mene poistených z investičného životného poistenia. V častiach výnosy z poistného v hrubej výške a čisté náklady na poistné plnenia poisťovňa vykazuje tiež zmeny stavu technických rezerv. Zmena stavu je rozdielom tvorby a použitia technickej rezervy za bežné účtovné obdobie.

Výkaz peňažných tokov je zostavovaný nepriamou metódou v členení na peňažné toky z prevádzkovej, investičnej a finančnej činnosti. Napriek tomu, že produkt investičného životného poistenia zahŕňa investovanie, peňažné toky s ním súvisiace sa nevykazujú pod investičnou činnosťou, ale pod prevádzkovou. Je to z dôvodu, že toto investovanie sa

vykonáva v rámci bežnej poisťovacej činnosti a v mene poistených. Peňažné toky sú ovplyvňované najmä zmenami v technických rezervách a nárastom alebo poklesom pohľadávok a záväzkov vyplývajúcich z poistenia.

V porovnaní s poznámkami v účtovnej závierke podnikateľov sa **poznámkam** v účtovnej závierke poisťovne priradzuje oveľa vyššia významnosť. Poznámky Wüstenrot poisťovne, a.s. sú obsahovo delené do nasledovných častí:

- všeobecné údaje,
- hlavné účtovné zásady,
- významné účtovné odhady a posúdenia,
- riadenie rizík,
- dodatočné informácie k súvahe a výkazu ziskov a strát.

V dodatočných informáciách k súvahe a výkazu ziskov a strát poisťovňa uvádza podrobnejšie informácie k jednotlivým položkám. Na rozdiel od súvahy a výkazu ziskov a strát, v poznámkach dochádza k deleniu položiek podľa toho, či vznikli v súvislosti so životným alebo neživotným poistením. Pre zlepšenie prehľadnosti poznámok sú priamo pri jednotlivých položkách súvahy a výkazu ziskov a strát uvedené čísla poznámok, v ktorých sa môže používateľ dozvedieť podrobnejšie informácie.

Záver

Poistný trh v súčasnosti ponúka veľké množstvo rôznych produktov životného poistenia. Jednotlivé produkty sa medzi sebou odlišujú účelom, rozsahom poistného krytia prípadnej náhodnej udalosti, flexibilitou, cenou, ale aj časovým vymedzením. Z tohto dôvodu nie je možné vo všeobecnosti povedať, či je produkt investičného životného poistenia najlepší spomedzi produktov životného poistenia. Na objavenie najvhodnejšej možnosti pri záujme o životné poistenie je preto potrebné nájsť odpoveď na otázku, čo od poistenia očakávame, za akú cenu, v akom časovom horizonte a s akým rizikom. Až po prieskume trhu je možné stanoviť najlepšiu voľbu pre konkrétného človeka.

Hlavným rozdielom medzi rizikovým životným poistením a investičným životným poistením spočíva v tom, že pri rizikovom životnom poistení sa celé poistné spotrebuje na krytie poistného rizika, kým v investičnom poistení sa jeho časť používa na ďalšie investovanie. Investičné životné poistenie teda vytvára možnosť vyššieho poistného plnenia v prípade, ak nastane náhodná udalosť.

Produkt investičného životného poistenia môže byť najlepšou voľbou v prípade, ak má potenciálny klient záujem o spojenie poistenia a investovania. Záujemca musí mať záujem o investovanie peňažných prostriedkov s určitým rizikom.

V poisťovniach patrí produkt investičného životného poistenia z hľadiska záujmu klientov medzi menej používané poistné produkty. Wüstenrot poisťovňa, a.s. zaznamenala v posledných rokoch pokles záujmu o investičné životné poistenie, ktoré sa prejavilo poklesom predpísaného poistného z tohto typu poistenia. Pokles je možné prisúdiť nechote obyvateľstva investovať alebo nízkym príjmom domácností, ktorý nedáva priestor na investovanie prostriedkov. Často sú však príčinou nevýhodné poistné produkty komerčných poisťovní.

Účtovanie investičného životného poistenia a jeho vykazovanie je ovplyvnené predovšetkým klasifikáciou zmluvy. V diplomovej práci sme znázornili účtovanie a vysvetlili vykazovanie v prípade, ak bola uzavretá zmluva klasifikovaná ako poistná. V rôznych poisťovniach sa preto investičné životné poistenie účtuje rozdielne.

V budúcnosti bude účtovanie najviac ovplyvnené novým Medzinárodným štandardom finančného vykazovania *IFRS 17 – Poistné zmluvy*, ktorý nahradí aktuálne platný štandard *IFRS 4 – Poistné zmluvy*. Štandard sa snaží o zabezpečenie porovnateľnosti údajov prostredníctvom konzistentného účtovania poistných zmlúv. Porovnateľnosť má byť

dosiahnutá účtovaním o poistných zmluvách v ich súčasnej hodnote, namiesto doteraz používanej historickej hodnote. Prvotná aplikácia tohto štandardu bude mať v budúcnosti významný vplyv na účtovnú závierku vo všetkých poisťovniach.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie:

- [1] MAJTÁNOVÁ, A. a kol. Poistovníctvo: Pojišťovnictví : teorie a praxe. 2006. Praha: Ekopress. 2006. 288 s. ISBN 80-86929-19-1
- [2] MELUCHOVÁ, J. Účtovníctvo a výkazníctvo poisťovní podľa IFRS a Solventnosti II. 2019. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2019. 314 s. ISBN 978-80-7598-637-5
- [3] MAJTÁNOVÁ, A. a kol. Poistovníctvo. 2009. Bratislava: Iura Edition. 2009. 327 s. ISBN 978-80-8078-260-3
- [4] LITTOVÁ, Z. – KRÁTKA Z. Životné poistenie. 2009. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm. 2009. 153 s. ISBN 978-80-225-2644-9
- [5] PASTORÁKOVÁ, E. a kol. Poistný trh. 2017. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm. 2017. 193 s. ISBN 978-80-225-4431-3
- [6] BALÁŽ, V. 2014. Životné poistenie na Slovensku a v Európe. Bratislava: Akadémia vzdelávania OVB. 2014. 50 s. ISSN 1339-2220
- [7] JANDA, J. 2011. Spořit nebo investovat? Praha: Grada Publishing, a.s. 2011. 168 s. ISBN 978-80-247-3670-9
- [8] DAŇHEL, J. 2005. Pojistná teorie. Praha: Professional Publishing. 2005. 332 s. ISBN 80-86419-84-3
- [9] CHOVAN, P. 2006. Poistovníctvo v kocke: učebnica pre pracovníkov v poisťovníctve. Bratislava: SLASPO. 2006. 359 s. ISBN 80-967410-1-2

Internetové zdroje:

- [10] MITTAŠ, Marek. História poisťovníctva – dejiny hľadania istoty [elektronický zdroj]. In: www.nextfuture.sk 2014. 2 s. Dostupné na: <http://www.nextfuture.sk/poistovne/historia-poistovnictva-dejiny-hladania-istoty/>
- [11] ŽÁKOVÁ, Jozefína. Ako funguje poisťovníctvo [elektronický zdroj]. In: www.slaspo.sk. 1. vyd. Bratislava: Slovenská asociácia poisťovní., 2012. 23 s. Dostupné na: https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000045011/21025%20IE%20Ako%200funguje%20poistovnictvo.pdf

- [12] Všeobecné poisťné podmienky pre investičné životné poistenie pre zdravie a dôchodok W-pohode, Wüstenrot poisťovňa, a.s. Dostupné na: <https://www.wuestenrot.sk/informacie/dokumenty-zivotne-poistenie>
- [13] Výročná správa 2019, Wüstenrot poisťovňa, a.s. Dostupné na: <https://www.wuestenrot.sk/informacie/vyrocne-spravy>

Právne normy:

- [14] Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- [15] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
- [16] Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- [17] Zákon č. 203/2011 Z. z. o kolektívnom investovaní v znení neskorších predpisov
- [18] Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- [19] Opatrenie NBS č. 7/2008, ktorým sa ustanovujú limity umiestnenia prostriedkov technických rezerv v poisťovníctve (oznámenie č. 170/2008 Z. z.)

Príloha

Príloha č.1: Zoznam použitých analytických účtov z účtového rozvrhu Wüstenrot poisťovne, a.s.

- 145.5200060 – Investície v podielových fondoch - PF Trade FW v mene klientov
- 145.5200062 – Investície v podielových fondoch - PF Trade ATBO v mene klientov
- 151.0200030 – Pohľadávky z finančného umiestnenia v mene poistených – IŽP
- 235.0200033 – Bežné účty - prijaté poistné a poplatky IŽP
- 235.02000xx – Bežné účty - banka XX
- 301.0200011 – Pohľadávky z poistenia voči poisteným – poplatky ŽP IŽP
- 308.0200013 – Ostatné pohľadávky z poistenia a zaistenia - ŽP IŽP storno pre neplatenie
- 308.0200014 – Ostatné pohľadávky z poistenia a zaistenia - ŽP IŽP storno ostatné
- 308.0200015 – Ostatné pohľadávky z poistenia a zaistenia - ŽP IŽP živé
- 331.0200012 – Záväzky z poistenia voči poisteným – nestálci ŽP
- 331.0200020 – Záväzky z poistenia voči poisteným - poistné plnenie ŽP
- 309.0200010 – Opravné položky k pohľadávkam z poistenia, sprostredkovania a zaistenia - opravná položka ŽP, IŽP
- 368.0200010 – Iné záväzky – odmeny lekárom - ocenenie rizika
- 391.0200022 – Náklady budúcich období - aktivácia negatívnej rezervy ŽP, IŽP
- 441.0200030 – Technická rezerva na poistné budúcich období – poistné BO, IŽP
- 442.0200010 – Technická rezerva na životné poistenie – ŽP
- 442.0200011 – Technická rezerva na životné poistenie - ŽP Zillmerova
- 443.0200010 – Technická rezerva na poistné plnenie – ŽP, nahlásené
- 443.0200020 – Technická rezerva na poistné plnenie – ŽP, nenahlásené
- 445.0200030 – Technická rezerva na poistné prémie a zľavy – IŽP
- 446.0200030 – Technická rezerva na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených – IŽP
- 521.0200010 – Náklady na poistné plnenia - ŽP, dožitie
- 521.0200020 – Náklady na poistné plnenia - ŽP, smrť
- 523.0200030 – Tvorba technickej rezervy na poistné budúcich období – IŽP
- 525.0200010 – Tvorba technickej rezervy na poistné plnenia – ŽP, nahlásené
- 525.0200020 - Tvorba technickej rezervy na poistné plnenia – ŽP, nenahlásené
- 527.0200011 – Tvorba technických rezerv na životné poistenie - ŽP Zillmerova

529.0200030 – Tvorba ďalších technických rezerv – IŽP

532.0200011 – Obstarávacie náklady na poistné zmluvy - provízie, obstaranie ŽP

532.0200050 – Obstarávacie náklady na poistné zmluvy - odmeny lekárom za ocenenie rizika

536.0200030 – Poistné prémie a zľavy – IŽP

547.0200011 – Ostatné technické náklady – OP ŽP IŽP

547.0200013 – Ostatné technické náklady – ŽP IŽP storno pre neplatenie

547.0200014 – Ostatné technické náklady – ŽP IŽP storno ostatné

621.0200030 – Predpísané poistné v hrubej výške - ŽP IŽP

625.0200010 – Použitie technickej rezervy na poistné plnenia – ŽP, nahlásené

627.0200010 – Použitie technickej rezervy životného poistenia – ŽP

636.5200062 – Výnosy z ostatných zložiek finančného umiestnenia - ATBO v mene klientov

647.0200015 – Ostatné technické výnosy - poplatky z poistenia ŽP IŽP živé

647.0200011 – Ostatné technické výnosy – OP ŽP IŽP